Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 19 август чоршанба

Сотувда эркин нархда № 165 (1946)

Олий Мажлис сессияси олдидан

ШАРТНОМА МАДАНИЯТИ

УНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ ЯРАТИЛАДИ

Жамият мувозанатини таъминловчи асосий воситалардан бири қонундир. Агар эътибор берсангиз, кейинги пайтда «ҳуқуқий маданият», «шартнома маданияти» каби иборалар пайдо бўлди. Табиийки, у бугунги кунда бизга нима учун керак, деган саволлар туғилади. Бугун биз чинакам ҳуқуқий, демократик давлат, фуқаролик жамияти қурмоқдамиз. Бундай давлат ва жамият ўз-ўзидан, бирданига пайдо бўлмайди: унга босқичма-босқич эришилади.

Ҳуқуқий маданият, шартнома маданияти каби тушунчаларни ана шундай давлат ва жамиятни бунёд этишнинг асосий тамойилларидан бири деб аташ мумкин. Шу боис Олий Мажлис бу борада бир қанча ҳуқуқий асос — қонун ва дастурларни тасдиқлади. Улар бугунги кунда барча соҳаларда амал қилмоқда. Бу, албатта, узлуксиз бир-бирини тўлдириб борадиган жараёндир. Яқинда ўз ишини бошлайдиган биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн иккинчи сессиясини мазмун ва мундарижа жиҳатидан ҳам аввалгиларининг мантиқий давоми, деб айтиш мумкин.

Сессия кун тартибига бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик жамиятнинг пойдеворини мустаҳкамлашга хизмат қиладиган талай қонун лойиҳалари киритилган. Мен уларнинг ҳаммасини ҳам муҳим ва зарур, деб биламан. Чунки бири жамиятнинг иқтисодий имкониятларини оширишга хизмат қилса, иккинчиси ернинг ҳолатини баҳолаш ва яхшилашга, яна бири эса миллий-маданий бойликларимизни асраш, эъзозлашга замин яратади.

Мен бу ўринда сессия кун тартибидан ўрин олган «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартнома ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг моҳияти ҳақида тўхталмоқчиман. Мазкур қонун жамиятимизда шартнома муносабатларини шакллантириш, уни маданият даражасига кўтаришга хизмат қилиши шубҳасиз, деб ўйлайман. Бозор иқтисодиётида шартнома асосий ўрин тутади. У шунингдек жамиятдаги тараққиёт ва бозор муносабатларини шакллантиришдаги асосий воситалардан бири ҳамдир. Зеро, лойиҳанинг жамоатчилик муҳокамасига тақдим қилиниши ҳам бежиз эмас.

Халқимизда «лафз» деган сўз бор. «Лафз» одатда муқаддас саналади. Уни ҳатто қасам билан ҳам тенглаштиришади. «Лафз қилдингми, бажар» деган ибора ҳам шундан келиб чиққан. Содда қилиб айтганда, шартнома ана шу «лафз»нинг қонунлаштирилган, ҳужжатлаштирилган шаклидир.

Шартнома томонларнинг зиммасига нафақат мажбурият, балки катта масъулият ҳам юклайди. Шартнома тузган корхона ўз фаолиятини ана шундай шартномалар асосида ташкил қилади. У жорий йилда кимга қанча маҳсулот етиштириб беришини олдиндан аниқ билади. Харидори бор, демак, кўнгли тўқ. Харидор томон ҳам агар буюрган маҳсулотини ўз вақтида олмаса қўшимча тўлов тўлаши ва бу унга зарар бўлишини англайди. Томонларда қонун воситасида ҳам мажбурият, ҳам масъулият ҳисси пайдо бўлади, шаклланади ва бу аста-секин табиий жараёнга айланади. Ана шунда корхона ишлаб чиқарган маҳсулот омборларда тахланиб ёки чириб ётмайди. «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартнома ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги қонун, аввало, жамиятни бозор иқтисодиёти талабига ёт бўлган иллатлардан тозалайди. Фойдали, зарур маҳсулотларни ишлаб чиқаришга имконият яратади, хизмат маданиятини оширади. Бозор иқтисодиётига асосланган кўплаб ривожланган мамлакатларда барча муносабатлар шартнома асосига қурилган. Демак, шартнома муносабатлари табиий жараён бўлиб, мамлакат тараққиётига хизмат қилади.

Мен шу ўринда жамиятимизда шартнома муносабатларини шакллантиришда раҳбарларнинг тутган ўрни, масъулиятини ҳам алоҳида таъкидламоқчи эдим. Қонун лойиҳасида масаланинг ана шу жиҳати ҳам назардан четда қолмаган. Унга мувофиқ шартнома мажбуриятларини бажаришда раҳбар ҳам масъулиятли, ҳам жавобгар шахсдир. Бу табиийки, шартнома муносабатларини шакллантиришда асосий воситалардан бири сифатида хизмат қилади. Булар аста-секин жамиятда шартнома маданиятини шакллантиришда ҳуқуқий асос бўлади. «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартнома ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ана шу жиҳати билан ҳам характерли ва ғоят аҳамиятлидир.

Муроджон УМАРОВ,
66-Ғиждувон сайлов округидан депутат.

Наманган шаҳридаги «Силк роад» ўзбек-япон қўшма корхонасининг иш бошлаганига кўп бўлгани йўқ. У ипак чиқиндиларини қайта ишлашга ихтисослашган ва асосан хорижга экспорт қилади. Яқинда бу ердан дастлабки маҳсулот туркуми Кунчиқар мамлакат — Японияга жўнатилди.

СУРАТЛАРДА: ишлаб-чиқариш жараёни; цех бошлиғи Р. Абдуллажонов ишчилар М. Мўйдинова ва Х. Нормирзаева билан.

Н. ЭРГАШЕВ (ЎзА) сурати.

Имом ал-Бухорий таваллудининг 1225 йиллиги олдидан

ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТА ЙИҒИЛИШИ

Буюк муҳаддис Исмоил ал-Бухорий зиёратгоҳи жойлашган Челак туманидаги Ҳартанг қишлоғини бугунги кунда улкан қурилиш майдонига қиёслаш мумкин. Аллома таваллудининг 1225 йиллиги муносабати билан бу ерда миллий меъморлигимиз анъаналарини ўзида мужассамлаштирган улкан ёдгорлик мажмуи бунёд этилмоқда. Самарқанддаги махсус ишлаб чиқариш бошқармаси, «Самарқандкимёқурилиш», вилоят жамоалараро қурилиш трестлари, фирмалар, кичик корхоналар меҳнаткашларининг қўли-қўлига тегмайди. Мажмуани тиклаш, уни безашда самарқандликлар билан бир қаторда, барча вилоятлардан ва хориждан моҳир усталар иштирок этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков бошчилигидаги юбилейга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича ташкилий қўмита аъзолари мажмуада олиб борилаётган қурилиш ва ободонлаштириш ишлари билан танишди.

Усталар ва бинокорлар билан суҳбатда Президентимиз Ислом Каримов бу ерга ташриф буюрган чоғида мажмуага шарқона кўрк ва тароват бағишлаш, темир-бетонларни камроқ ишлатиб, уни миллий анъаналарга мос қадамжога айлантириш борасидаги фикр-мулоҳаза ва таклифлари қандай бажарилаётганига алоҳида эътибор берилди. Бу борада ҳозирдаёқ муайян ишлар амалга оширилганини қайд этиш билан бирга, йўл қўйилган айрим нуқсонлар кўрсатиб ўтилди. Тегишли вазирлик, концерн, ташкилотлар раҳбарларининг ахборотлари тингланиб, бажарилиши зарур бўлган ишларнинг аниқ муддатлари белгиланди.

Тадбирда Бош вазир ўринбосари А. Азизхўжаев, Самарқанд вилояти ҳокими А. Мардиев қатнашди.

Ҳамза ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

Айём арафасида

Йозеф МАЧИШАК:

“ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ҲАМКОРЛИКДАН МАНФААТДОРМИЗ”

Мамлакатимиз мустақиллигининг етти йиллик тўйига ҳам саноқли кунлар қолди. Ушбу қутлуғ айём арафасида республика оммавий ахборот воситалари мухбирлари мамлакатимизда фаолият юритаётган дипломатия ваколатхоналари, хорижий фирма ва компания вакиллари билан учрашиб, мамлакатимизда рўй бераётган ўзгаришлар борасида уларнинг фикр-мулоҳазалари билан қизиқишмоқда. ЎзА мухбири Словакия Республикасининг мамлакатимиздаги Муваққат ишлари вакили Йозеф Мачишак билан мулоқоти ҳам шу мавзуда бўлди.

— Тажрибали сиёсатчи, қолаверса, холис бир кузатувчи сифатида Ўзбекистон тараққиёт йўли ҳақида нималар дея оласиз?

— Мен қарийб уч йилдан бери мамлакатингизда амалга оширилаётган сиёсий, иқтисодий, ижтимоий соҳалардаги ислоҳотлар ҳамда жамиятингизда юз бераётган маънавий янгиланиш жараёнининг гувоҳиман.

Аввало, шуни таъкидламоқчиманки, Ўзбекистон фуқаролари ўз мамлакати билан фахрланса арзийди. Ушбу ўринда мен Ўзбекистоннинг иқтисодий қудратидан ҳам кўра, маънавий салоҳияти ҳақида алоҳида тўхталишни истардим. Ўзбекистон каби узоқ ўтмиш, юксак интеллектуал салоҳият, бой тарихий меросга эга мамлакат дунёда жуда кам.

Бугунги кунда яна бир ҳолни юқори баҳолаш мумкин. Яъни, Ўзбекистонда мустақилликни мустаҳкамловчи, жамиятни ривожлантирувчи муҳим омил — тинчлик ва барқарорлик мавжуд.Теварак атрофда кечаётган воқеаларга назар ташлаб айтиш жоизки, бу ҳам Ўзбекистоннинг беқиёс ютуғидир. Юртингиз осойишталигидан эса нафақат сиз, балки Ўзбекистонга дўст, у билан ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга хайрихоҳ давлатлар қатори, биз ҳам манфаатдормиз.

Мамлакатингиз ўзининг тарихий давлатчилик тажрибасига эга. Айни шу омил унинг халқаро доирада ўз ўрнини тезда эгаллашига сабаб бўлди. Ўзбекистонда ўтказилаётган ислоҳотларга келсак, улар энг аввало, одамлар манфаати учун хизмат қилаётганини бугун барча кўриб турибди. Ўзбекистоннинг тараққиёт йўли ҳам ҳуқуқий, ҳам тарихий, ҳам иқтисодий, ҳам миллий асосга эга. Хусусан, Президент Ислом Каримов томонидан илгари сурилган Ўзбекистонда бозор иқтисодиётига ўтишнинг беш тамойили ўзини ҳар томонлама оқлаётир. Амалий иш жараёнида уларнинг тўғри эканини ҳаётда ўз тасдиғини топмоқда.

— Ўзбекистон билан Словакия ўртасидаги алоқалар, уларнинг истиқболи ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Мамлакатларимиз ўртасидаги алоқалар узоқ ўтмишга бориб тақалади. Икки томонлама алоқалар давлатларимиз ўз мустақиллигини қўлга киритгандан кейин янгича тус олди.

1995 йили мамлакатингизга Словакия Бош вазири ўринбосари Сергей Козлик бошчилигидаги ҳукумат вакиллари ва бир гуруҳ ишбилармонлар ташриф буюрди. Ўшанда Ўзбекистон билан Словакия ҳукуматлари ўртасида сармояларни ўзаро ҳимоялаш ва рағбатлантириш, савдо-иқтисодий ҳамда илмий-техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги битимлар имзоланди. Шунингдек, Ўзбекистон ва Словакия ишбилармон доиралари вакиллари иштирокида қўшма бизнес-семинар бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1997 йил январ ойида Словакия Республикасига расмий ташрифи икки томонлама манфаатли алоқаларни янада ривожлантиришда муҳим амалий аҳамият касб этди. Ташриф асносида имзоланган икки мамлакат ўртасида ўзаро муносабатлар асослари ва ҳамкорлик тўғрисида шартнома мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорликнинг бош тамойилларини белгилаб берди.

Мамнуният билан таъкидлашни истардимки, ўзаро борди-келди, учрашувлар, шартномалар ўз мевасини бермоқда. Бугунги кунда мамлакатингизда Словакиянинг “Матадор”, “Словакофарма”, “Хирана”, “Нимекс”, “Сима”, “ОТФ”, “Кераметал”, “Технопол”, “ЦЕБО” каби фирма ҳамда корхоналари ҳамкорликда иш бошлаб юборган.

Шу кунларда эса Тошкент, Самарқанд, Андижон ва Марғилонда ўзбек-словак янги қўшма корхоналари тузиш борасида икки томонлама музокаралар ниҳоясига етай деб қолди.

Фурсатдан фойдаланиб, Ўзбекистон халқини қутлуғ байрам билан самимий муборакбод этаман. Буюк давлат барпо этишда Ўзбекистон халқига матонат, куч-қувват тилайман. Тинчлик ва барқарорлик доимий ҳамроҳингиз бўлсин.

Суҳбатдош: Алишер ҲАСАНОВ.

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ 7 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЭНГ СЕВИМЛИ БАЙРАМ

Бугун барча вилоятларда бўлгани каби Фарғона вилоятида ҳам халқимизнинг энг севимли, орзиқиб кутадиган байрамларидан бири — Мустақиллик кунига қизғин тараддуд кўриляпти. Мухбиримиз катта тантанага тайёргарлик ишлари ҳақида мутасаддилар билан суҳбатлашди.

Муҳаммадсоли ЮСУПОВ, вилоят марказида бўлиб ўтадиган байрам тантаналарининг бош режиссёри:

— Шарқ халқларининг қадимий анъаналаридан келиб чиққан ҳолда вилоят марказида ўтказиладиган байрам тантаналарини мажозий маънода «Етти иқлим гавҳарисан – Фарғона», деб атадик. «Фарғона» марказий ўйингоҳи байрам тантаналарининг асосий марказига айланади. Беш қисмдан иборат адабий-бадиий, тарихий-воқеавий, мусиқавий-композицион томошалар ҳар йилгидан ўзгача бўлишига алоҳида эътибор берилади.

Шуниси қувончлики, бу йилги байрам фарғоналиклар ҳаётида унутилмас из қолдиради. Чунки байрам юртимизнинг аллома фарзанди буюк мутафаккир Аҳмад ал-Фарғонийнинг 1200 йиллик тантаналарига уланиб кетади.

Шунинг учун ҳам байрам сценарийсига улуғ олимнинг етти иқлим ҳақидаги машҳур асари асос қилиб олинди. Шартли равишда фарғоналикларни буюк бобомиз асаридан келиб чиққан етти иқлимнинг элчилари табриклашади. Етти сайёранинг ҳар бирини ўраб олган юздан зиёд юлдузлардек болакайлар бутун кўриниш давомида саҳнани тарк этишмайди. Бу йил байрам тантаналаридаги барча қўшиқлар, рақслар, шеърлар, бадиҳаларни янгидан тайёрлашга алоҳида эътибор бердик. Ушбу шодиёналарда «Ўзбекистон – Ватаним маним» қўшиқ танловига тавсия қилинган асарлар ҳам янграйди.

Тантаналарнинг бадиий қисмида вилоят марказидаги ижодий коллективлар, санъаткорлар иштирок этибгина қолмай, вилоятдаги ҳар бир шаҳар, ҳар бир туман санъаткорлари ҳам ўз маҳоратларини намойиш этишади. Биз мамлакатимизнинг буюк келажаги, эришган оламшумул муваффақиятларини элу юртга кўрсатишга, тараннум этишга алоҳида урғу бераяпмиз.

Халқимизнинг унутилиб борилаётган қўшиқлари, термалари, лапарлари ҳам алоҳида муҳаббат билан томошабинлар эътиборга ҳавола этилади.

Алижон МЎМИНОВ, Фарғона шаҳар ҳокими:

– Бу йилги тантаналар улуғ бобомиз Аҳмад ал-Фарғоний тўйига уйғунлашиб кетгани зиммамизга янада масъулият юклайди. Айни кунларда буюк аллома номи билан аталадиган марказий истироҳат боғида улкан ҳажмда бунёдкорлик ишлари олиб борилаяпти. Юртбошимиз бу ерда амалга оширилаётган ишлар билан танишиб, қимматли маслаҳатлар, йўл-йўриқлар берган эдилар. Ҳозир асосий ишларни якунлаб, истироҳат боғи ва унга туташ бобомиз номи билан аталадиган шоҳкўчада халқимизнинг энг севимли байрамига тайёргарлик ишларини якунлаш арафасидамиз.

Халқимизда тўйга тўёна билан бориш одат тусига кириб қолган. Бу йил байрам тантаналарида шаҳарнинг кўча ва хиёбонлари, боғ-роғларида мустақиллик шарафига ўтказилган 70 минг тупдан зиёд гул кўчатлари шодиёналарга файз, шукуҳ бағишлайди. Байрам тантаналарини истиқлолимиз билан тенгдош, бу йил биринчи марта мактаб остонасига қадам қўядиган жажжи болакайлар бошлаб беришади. Шу муносабат билан «Истиқлол тенгдошлари» деган махсус кеча ўтказишни ҳам режалаштирганмиз. Кечада етти йилликда етти ёшини нишонлаётганларга ўқув қуроллари, байрам совғалари топширилади.

Илгарилари байрам асосан шаҳар марказида ўтказиларди. Энди биз бу байрамнинг бир қисмини ўттиздан зиёд маҳалла гузарларига кўчирмоқчимиз. Бу гузарларда шаҳар атрофидаги фермерлар, деҳқон хўжаликлари ўзлари ишлаб чиқарган маҳсулотлар билан шаҳар аҳолисини сийлашади.

Аҳаджон АҲМЕДОВ, вилоят ҳокимининг ўринбосари:

– Ҳар йили қутлуғ байрам арафасида кўплаб турар жой бинолари, мактаблар, маданий объектларни қуриб фойдаланишга топшириш яхши анъанага айланиб бормоқда. Бу йил ҳам байрам кунлари етмишга яқин турли хил иншоотлар фойдаланишга топширилади. «ЎзДЭУ текстил» компаниясининг Охунбобоев туманида қурилаётган корхонаси бош иншооти, Фарғона механика корхонаси қошидаги Асакада ишлаб чиқарилаётган автомобилларга ғилдирак чамбаракларини тайёрлаб берадиган цех, Бувайда, Данғара, Тошлоқ туманларидаги мактаб бинолари, қатор қишлоқ врачлик пунктлари, маиший хизмат, савдо масканлари шулар жумласидандир. Жами 5500 ўринли мактаб, 2000 ўринли болалар боғчалари, мингдан зиёд беморларга хизмат қиладиган амбулатория ва касалхоналар, 62 минг кв. метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилади. 40 километрдан зиёд ичимлик суви, 100 километр табиий газ қувурлари фойдаланишга топширилиши қишлоқларга ободончилик олиб киради.

Асқарали РАҲМОНАЛИЕВ, Қувасой шаҳар ҳокими:

– Индустриал шаҳримиз айни кунларда байрам руҳи, шукуҳи билан яшаб, меҳнат қилаяпти. Байрам муносабати билан ўтказилган «Энг тоза маҳалла», «Энг обод кўча», «Энг намунали оила» кўрик танловлари ниҳоясига етказилди. Тозалик ва ободонлаштириш икки ойлигида иштирок этмаган бирор бир ташкилот, корхона, хонадон қолмади, десак муболаға бўлмайди.

Ҳар йили байрам арафасида кам таъминланган оилалар, ижтимоий ҳимояга муҳтож кишилар, кексалар ҳолидан хабар олиш, байрам билан муборакбод этиш, хайрли анъанага айланиб қолди. Ҳозирдан хайрия ишларини бошлаб юбордик. «Қувасой цемент» ҳиссадорлик жамиятида меҳнат қилиб, қарилик нафақасига чиққан меҳнат фахрийларининг ҳар бирига пул мукофоти тарқатилади. «Кварц» ҳиссадорлик жамиятида эса байрам совғалари билан бирга озиқ-овқат маҳсулотлари улашилади.

Шунингдек, байрам арафасида қишлоқлар ва маҳаллаларга 6,2 километр табиий газ, 7,4 километр ичимлик суви қувурлари ётқизилади. 333 кв. метрдаги савдо, 125 кв. метрдаги умумий овқатланиш корхоналари байрам кунлари иш бошлайди.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЮРТИМИЗНИНГ БИР КУНИ

АНДИЖОНДА ЯНА БИР ҚЎШМА КОРХОНА

«Маз» ўзбек-италия қўшма корхонаси атрофдаги уч-тўртта туман сабзавоткорларининг узоғини яқин қиладиган бўлди. Илгари деҳқонлар етиштирилган помидор ҳосилини тайёрлов идораларига топшириш учун икки-уч кунлаб навбат кутиб қолишарди. Янги корхона ана шу муаммога чек қўйди. Келтирилган маҳсулот пешма-пеш қабул қилиниб, қайта ишланаяпти. Тайёрланган томат пастаси савдо тармоқларига жўнатилмоқда.

ИЗЛАГАН ИМКОН ТОПАДИ-ДА

Гуруч заводи мутахассислари икки-уч йилдан буён тушган даромаднинг бир қисмини ишлаб чиқаришни кенгайтиришга сарфлашни режалаштарди-ю, бироқ имкон бўлмай бу иш рўёбга чиқмасди. Яқинда орзу амалга ошди. Тежалган маблағ ҳисобига Швейцариядан чоғроқ ун тегирмони ва сутни қайта ишлайдиган ускуналар келтириб ўрнатилди. Энди музрободликлар ун ва сут маҳсулотларини ҳам қўшни туманлар ва вилоятдан келтиришмайдиган бўлишди.

Хабарларни «Халқ сўзи» мухбири И. ТОШЕВ тайёрлади.

ИЖОДИЙ ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

“Жаннат” фирмасида ичимлик сувни зарарсизлантирувчи суюқ хлор — натрий гипохлорид эритмасини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Илгари хориждан келтириладиган бу эритма андижонлик олимлар ва мутахассисларнинг беш йил давомида олиб борган илмий изланиши натижаси бўлди. Натрий гипохлорид асосан ичимлик сувни турли хил микроблардан тозалаш, юқумли касаллик билан оғриган беморлар фойдаланган идиш ва буюмларни, даволаш ва болалар муассасаларини, мактабларни, умумий овқатланиш тармоқлари ва жамоа жойларини дезинфекциялашда қўлланилади. Эритманинг афзаллиги шундаки, бу ҳозир фойдаланилаётганига қараганда узоқроқ таъсир этади.

Янги маҳсулот учун ҳозирдаёқ ўнлаб ташкилотлардан буюртма олинди.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.
Андижон вилояти.

УШБУ СОНДА:

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАНИШИ – ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТНИНГ МУҚАДДАС НЕЪМАТИ

КАСАБА УЮШМАЛАРИ ҲАЁТИ

ЭНГ МУҲИМИ – МАЪНАВИЙ БАРКАМОЛЛИК

2-бет

БУ БИР БУЮК САОДАТ ЭРУР...

ЖАМИЯТ ВА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ

МАҲАЛЛА – ТАРБИЯ МАСКАНИ

3-бет

НОШИРЧИЛИК

ТУҒАНМАС БОЙЛИК

Санъат

ҲАЙРАТДАН ЯРАЛГАН ГЎЗАЛЛИК

4-бет

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИНГ КАФОЛАТЛАНИШИ – ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТНИНГ МУҚАДДАС НЕЪМАТИ

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ 7 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

«Истиқлол йиллари янги мустақил Ўзбекистоннинг миллий давлатчилиги пойдеворини барпо этиш соҳасида пухта ва жиддий иш олиб борилган давр бўлди».

И. А. КАРИМОВ.

Буюк миллий байрамимиз – **Мустақиллик куни** бўсағасида қилинган ишларга якун ясалади, амалга оширилган ишларга баҳо берилади, келгуси вазифалар белгилаб олинади. Шу анъанага амал қилиб, биз бир саволга жавоб бермоқчимиз: **Демократик ҳуқуқий давлат қуриш борасида нималарга эришдик?**

Мустақиллик – бу миллий давлатчилик қуриш ҳуқуқидир.

Авваламбор, истиқлол туфайли ўзбек халқининг ажралмас ҳуқуқи – ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи рўёбга чиқарилди. Ўзбекистон тинч парламент йўли билан ўзининг ҳақиқий миллий давлатчилигини барпо этиш ҳуқуқига эришди. Бу, юртбошимиз таъкидлаганларидек, халқимизнинг кўп минг асрлик тарихида буюк воқеадир.

Совет социалистик давлати халқимиз ҳаётига четдан зўравонлик билан мустамлакачилик мақсадида жорий этилганди. Бу давлатнинг на шакли, на моҳияти халқимизнинг бой ва теран ахлоқий, маънавий, руҳий ва ҳуқуқий қадриятларига тўғри келмайдиган тизимга асосланганди. Совет давлат тузуми ўз халқининг тарихини, унинг руҳи ва урф-одатларини, ўз авлод-аждодларини билмайдиган манқуртларга таянарди. Шу боис бу давлатнинг ижтимоий-сиёсий тизими билан халқ эҳтиёжлари ўртасида жарлик бор эди. Бошқача сўз билан айтганда, инсон, унинг моддий, маънавий, миллий қадриятлари бу тизимда сўнгги ўринда турарди. Бинобарин, бундай давлатнинг истиқболи йўқ эди ва 70-80 йиллик вақт бунинг яққол исботидир.

Истиқлол туфайли, бизнинг олдимизда шундай тарихий имконият пайдо бўлдики, биз босиб ўтган йўлимизни танқидий баҳолаб, миллий давлатчилигимиз негизларини аниқлаб, буюк маданиятимиз томирларига, қадимий меросимиз илдизларига қайтиб, ўтмишимиздаги бой давлат – ҳуқуқий анъаналаримизни янги мустақил адолатли фуқаролик жамияти қуришга татбиқ этиш бахтига муяссар бўлдик.

Мустақиллик халқимизга ўз Ватанида ўзини эркин ҳис қилиш, чинакам миллий қадриятларини тиклаш, ўз миллий давлатчилигини шакллантириш имконини берди. Шу сабабли, тарихан жуда қисқа вақт ичида асрлар мобайнида давлат қурилиши соҳасида амалга оширилмаган кўп нарсаларга эришилди. Бу нималарда намоён бўлмоқда?

Биринчидан, мустақил Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос давлат-ҳуқуқий йўли танлаб олинди. Давлат қурилиши соҳасида танқидий нуқтаи назарсиз қабул қилинадиган тайёр қолип ва андозалар йўқ. Дунёда бир-бирига айнан ўхшаган иккита давлат йўқ. **«Ҳар бир давлат – бетакрор ижтимоий ҳодисадир. У ҳар қайси халқ тарихий ва маънавий тараққиётининг ҳосилидир. Унинг ўзига хос, ўзига мос маданияти ривожининг натижасидир»**, – деб таъкидлаган эди Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов.

Ўзбекистон мустақил давлат сифатида демократия қадриятларини, шахс ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашни, ижтимоий жиҳатдан йўналтирилган эркин бозор иқтисодиётини барпо этишни, халқаро муносабатларнинг тенг ҳуқуқли субъектига айланишни ўзи учун энг устувор қадриятлар сифатида танлади.

Иккинчидан, янги ўзбек давлатчилигининг қарор топиш жараёнида эски маъмурий-буйруқбозлик тизими ва унга хос бўлган ҳокимият ва бошқарув органлари тугатилди. Сиёсий ва иқтисодий бошқариш ва тартибга солишнинг кўпгина тузилмалари барҳам топтирилди. Улар тоталитар тузумнинг, ўта марказлаштирилган режалаш-тақсимлаш иқтисодиётининг устунлари эди. Бу жараён мураккаб шароитларда рўй берди. Чунки амалий иш юрита олмайдиган, кўпинча масъулиятсиз ва экстремистик кайфиятдаги, калондимоғ мухолифат демократия ғояларини байроқ қилиб, ўзининг хатти-ҳаракатлари билан жамиятда беқарорликни келтириб чиқаришга уринди. Бундан ташқари, Ҳамдўстлик доирасида интеграцияни чуқурлаштириш шиори остида миллий суверенитетнинг қарор топишига халақит беришлар ҳам янги давлатчиликнинг вужудга келиш жараёнига ўзининг салбий таъсирини кўрсатди.

Шуларга қарамай, аввалги яккаҳокимлик тизимининг иллатлари қатъиян тугатилди. Ягона мафкуранинг яккаҳокимлигига барҳам берилди. Бир сўз билан айтганда, янги мустақил давлатчилик тизими мураккаб шароитларда қарор топди.

Учинчидан, демократик ҳуқуқий давлат ва адолатли фуқаролик жамияти барпо этишнинг ҳуқуқий ва конституциявий асослари яратилди. Истиқлол йиллари ўзбек парламенти қонун яратувчилик фаолияти билан фаол шуғулланиб, ёш мустақил давлатнинг шаклланишини ҳуқуқий жиҳатдан ҳар томонлама таъминлашга қаратилган 300 дан ортиқ қонунлар қабул қилди. Бу қонунлар янги давлат ҳокимияти органлари тизими ва ижтимоий йўналтирилган маданий-маърифий бозор муносабатларини шакллантиришнинг ҳуқуқий асосларини яратди.

Янги ўзбек қонунчилиги тизими ўзагини истиқлолимиз Қомуси – Ўзбекистон Конституцияси ташкил этди. Асосий Қонунимиз мустақил ўзбек давлатчилигини қарор топтириш йўлида муҳим тарихий қадам бўлди. Юртбошимиз таъбирлари билан айтганда, **«Конституция суверен давлатимизнинг қонунчилик-ҳуқуқий негизини шакллантиришнинг асосий пойдевори, мустақил давлатчилигимизнинг тамал тоши бўлди».**

Тўртинчидан, Конституция талаблари асосида, давлат ҳокимияти органларининг совет тоталитар тузумидан тубдан фарқ қиладиган тизими барпо этилди. Қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд ҳокимияти ваколатларини тақсимлаш конституциявий принципи изчиллик билан жорий этилди. Уларнинг ҳар бири ўз фаолиятида ҳуқуқий асосда тоталитаризм иллатларини истисно қиладиган умуминсоний демократик меъёрларни қарор топтирмоқда.

Ўзбек парламенти Ўзбекистон истиқлолини эълон қилиб, давлат мустақиллигининг ҳуқуқий асосларини яратди. Вакиллик ҳокимиятининг вужудга келтиришнинг жаҳондаги энг демократик тизимларидан бири ташкил этилди. Олий Мажлис илк марта кўппартиявийлик асосида сайланди.

Ижроия ҳокимиятининг янги, замонавий ва самарали тизими шаклланди. Ижро этувчи ҳокимият органлари режалаш-тақсимлаш вазифаларидан холи бўлиб, иқтисодий сиёсатни мувофиқлаштириш ва тартибга солиш ролини бажармоқда. Марказий иқтисодий идораларнинг вазифалари ва фаолият йўналишлари тубдан ўзгартирилди. Кўплаб вазирликлар ўрнига бозор шароитларига мос бўлган хўжалик бирлашмалари, уюшмалар, концернлар, корпорациялар, холдинг компаниялари ташкил қилинди.

Давлат ҳокимияти маҳаллий органларининг янги тизими вужудга келтирилди. Унинг асосини ҳокимлар институти ташкил этади. Унда жойларда ижро этувчи ҳокимият билан вакиллик ҳокимияти раҳбарининг вазифалари бирлаштирилган. Халқимизнинг тарихий анъаналари ва руҳиятини ҳисобга олган ҳолда, фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органлари тузилди. Уларнинг асосини фуқаролар йиғинлари – маҳаллалар ташкил қилади.

Мутлақо янги суд тизими мустақил ва бошқа давлат органларига боғлиқ бўлмаган ҳокимият сифатида қарор топтирилди. Суд ҳокимиятининг Конституциявий суд ва Олий хўжалик суди каби янги тузилмалари вужудга келди. Вилоят, шаҳар ва туман судлари судьялари давлат бошлиғи томонидан тайинланиши каби ижобий тарихий-ҳуқуқий анъана тикланди. Судьяларнинг ваколат ва ҳуқуқ доираси кенгайтирилди.

Бешинчидан, Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини амалда намоён қиладиган ва рўёбга чиқарадиган ташкилот тузилмалари тизими шакллантирилди. Бу тизимга Мудофаа ва Ташқи иқтисодий алоқалар вазирликлари, Миллий хавфсизлик хизмати, Давлат божхона ва солиқ қўмиталари тузилди. Миллий армия – Ўзбекистон Қуролли кучларининг ташкил этилиши миллий давлатчиликни қарор топтириш йўлидаги ғоят муҳим қадам бўлди. Давлат мулкини бошқариш ва хусусийлаштириш, Қимматбаҳо металлар, Фан ва техника қўмиталари, Олий Аттестация комиссияси биринчи маротаба ташкил этилди. Банк тизими тубдан қайта шакллантирилди. Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки очилди. Мустақил Миллий авиакомпания, ахборот агентлиги, кинокомпания ва бошқа умумдавлат хизматлари фаолият кўрсатмоқда.

Олтинчидан, Ўзбекистон мустақил давлат сифатида жаҳон ҳамжамияти томонидан тан олинди. Ҳозир Ўзбекистонни 165 давлат тан олган. Дунёдаги 120 дан ортиқ мамлакат билан расмий дипломатия муносабатлари ўрнатилган. Тошкентда 35 мамлакат ўз элчихонасини очган. Мамлакатимизда 88 та чет давлат ваколатхоналари рўйхатдан ўтган, 24 та ҳукуматлараро ташкилот ва 13 та ноҳукумат ташкилот ишлаб турибди. Ўзбекистоннинг 30 дан ортиқ чет эл дипломатик ваколатхоналари фаолият кўрсатмоқда.

Ўзбекистон суверен давлат сифатида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва унинг ихтисослашган муассасалари, Оврупода хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти ва бошқа энг обрўли ва нуфузли, халқаро ташкилотларнинг аъзоси бўлди.

Йўлбошчимиз ҳақли ёзганларидек, **«биз учун мустақиллик – ўз эркинлигимизни англашгина эмас, балки аввало ўз ҳаётимизни ўз иродамиз билан ва миллий манфаатларимизни кўзлаган ҳолда ташкил этиш, ўз келажагимизни ўз қўлимиз билан қуриш ҳуқуқидир».**

ПРЕЗИДЕНТЛИК БОШҚАРУВ УСУЛИ – ЎЗБЕК МИЛЛИЙ ДАВЛАТЧИЛИГИ ЎЗАГИ

Ўзбекистон собиқ иттифоқдаги республикалардан биринчи бўлиб Президентлик бошқарувини жорий этган ҳамда кенг миқёсдаги иқтисодий, сиёсий ва маданий ислоҳотларни амалга ошириш, жамиятни тубдан ўзгартириш ва янгилаш йўлига ўтган суверен давлатдир.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон тарихида илк дафъа жорий этилган Президентлик лавозими мустақил ўзбек миллий давлатчилиги ҳокимияти органлари тизимида марказий ўринни эгаллади. У янги мустақил давлат тузумининг ўзагига айланди.

Президентлик бошқарувида Президентнинг давлат бошлиғи ва ижроия ҳокимияти бошлиғи сифатида ваколатлари мужассамлашган. Президентлик ҳокимияти жамиятдаги сиёсий барқарорлик ва миллатлараро тотувликнинг ва Ўзбекистон демократик ислоҳотлар йўлидан муваффақиятли боришининг кафолати бўлгани ҳолда, мустақил ўзбек давлатчилиги биносининг асосий таянчига айланди.

Ўзбекистон – Президентлик республикасидир. Бу – инсонпарварлик қоидаларига асосланган, миллати, дини, ижтимоий аҳволи, сиёсий эътиқодларидан қатъи назар фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга қаратилган бошқарув усулидир.

Президентлик ҳокимиятининг манбаи – халқдир. Халқнинг хоҳиш-иродаси президентлик ҳокимияти сиёсатини белгилаб беради. Президентлик бошқаруви инсон ва жамиятнинг фаровонлигини, Ўзбекистон барча фуқароларининг муносиб турмушини таъминлашга қаратилгандир. Президентлик ҳокимияти инсонга унинг сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий турмуш тарзини эркин танлаб олишни кафолатлайди.

Президентлик ҳокимияти қонун чиқарувчи, ижро этувчи ва суд органлари фаолиятини мамлакат олий мақсадлари йўлида мувофиқлаштиради.

Бизнинг давлатимизни катта бир оила деб тушуниш мумкин. Айнан шу маънода Президент миллат тимсоли, давлат рамзи сифатида намоён бўлади. Оилада, давлатда ўзаро ҳурмат ва қаттиқ тартиб бўлмаса, оиланинг барча аъзолари, давлатнинг фуқаролари ўз бурчларини адо этмаса, бир-бирига нисбатан эзгулик билан меҳр-оқибат кўрсатмаса муносиб ҳаёт кўриш мумкин эмас.

Кучли ижроия ҳокимияти бўлмаса, ҳатто энг демократик йўл билан қабул қилинган қонунлар ҳам бажарилмаслиги мумкин. Бу эса қонунларнинг сўзсиз бажарилишини, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоя қилинишини, сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар турмушга татбиқ этилишини таъминлайдиган Президентлик ҳокимиятини тақозо этди.

Шундай қилиб, Президентлик бошқаруви барқарорлик, фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро тотувликни таъминлаш қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни қарор топтириш ҳамда конституциявий тузум барпо этиш асосидир. Президентлик бошқаруви давлат тушунчаси, унинг маъно-моҳиятини тубдан ўзгартирди. У ислоҳотларнинг бош ташаббускори ҳамда уларни мувофиқлаштирувчи асосий кучга айланди. Ўзбек давлати бозор иқтисоди муносабатларига вазминлик билан, пухта ўйланган ҳолда, босқичма-босқич ўтишни амалга оширмоқда.

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ – ДЕМОКРАТИК ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТНИНГ АЖРАЛМАС БЕЛГИСИ

Истиқлол йилларида барча фуқароларнинг қонун олдида ҳуқуқий тенглигини ҳамда қонуннинг ҳамма нарсадан устунлигини кафолатловчи демократик ҳуқуқий давлатни шакллантиришнинг мустаҳкам асоси яратилди.

Аввалам бор, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари конституциявий даражада эътироф этилди. Конституциямиз инсон ҳуқуқлари ва давлат мустақиллиги ғояларига садоқат, ҳозирги ва келажак авлодлар олдидаги юксак масъулиятни англаш, ўзбек давлатчилигининг тарихий тажрибасига таяниш, демократия ва қонунийликни ҳурматлаш, халқаро ҳуқуқнинг жаҳонда эътироф этилган қоидаларини тан олиш, Ўзбекистон фуқароларининг муносиб ҳаёт кечиришларини таъминлаш, инсонпарвар ҳуқуқий жамият барпо этиш, фуқаролар тинчлиги ва миллий ҳамжиҳатликни кафолатлаш каби олийжаноб мақсадларни кўзлайди.

Қомусимизнинг асосий ғояси – бу жамики дунёвий неъматлар орасида энг улуғи – инсон деган фикрдир. Конституция «фуқаро – жамият – давлат» ўртасидаги ўзаро муносабатнинг оқилона ҳуқуқий ечимини беради. Эндиликда инсон, унинг ҳаёти, эрки, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа ажралмас ҳуқуқ ҳамда эркинликлари муқаддас саналиб, улар давлат томонидан кафолатланади.

Иккинчидан, Конституция қоидаларини ривожлантира бориб, фуқароларнинг шахсий, сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳуқуқларини амалга оширишнинг ҳуқуқий асосларини яратишга қаратилган 100 дан ортиқ қонунлар қабул қилинди. Улуғ бобокалонимиз соҳибқирон Амир Темур айтганларидек: **«Қаерда қонун ҳукмронлик қилса, шу ерда эркинлик бўлади».**

Учинчидан, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг самарали механизмини таъминлаш мақсадида инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтлар тизими барпо этилди. Бу тизимга кирувчи Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили ва Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази, «Ижтимоий фикр» жамоатчилик маркази ташкил этилди. Ўзбекистон Судьялар Ассоциацияси ва Адвокатлар Уюшмаси ўз фаолиятини бошлади.

Тўртинчидан, инсоннинг ўз ҳуқуқлари ва мажбуриятларидан яхши хабардор бўлишлиги ва янги ҳуқуқий онгни шакллантириш мақсадида республика парламенти «Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури»ни қабул қилди. Бу борада Президентимизнинг «Ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, аҳолининг ҳуқуқий маданияти даражасини юксалтириш, ҳуқуқшунос кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш ҳақида»ги Фармони алоҳида аҳамиятга моликдир. Юртбошимиз ташаббуслари билан мамлакатимиз барча мактаб ва олий ўқув юртларида «Инсон ҳуқуқлари» махсус курси ўқитила бошланди.

Бешинчидан, Ўзбекистон инсон ҳуқуқларига оид 40 дан ортиқ халқаро шартномаларга қўшилган. Бу халқаро ҳужжатларда ҳукуматнинг ўз фуқаролари олдидаги мажбуриятлари ва уларга нисбатан қилиши шарт бўлмаган ишлар белгилаб берилган. Қабул қилинаётган қонунларимиз инсон ҳуқуқлари соҳасидаги халқаро меъёрлар ва стандартларга мувофиқлаштирилмоқда.

Олтинчидан, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш соҳасидаги халқаро ташкилотлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик ривожланмоқда. Ўзбекистон ҳукумати билан БМТнинг Тараққиёт дастури ўртасида «Ўзбекистонда демократлаштириш, инсон ҳуқуқлари ва бошқарув тизимини такомиллаштириш» деб номланган битим, Оврўпода хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бюроси билан ўзаро тушуниш ҳақида Меморандум имзоланган ва амалга оширилмоқда. Бу борада АҚШ ва Германия давлат ва ноҳукумат ташкилотлари билан ҳам яқиндан ҳамкорлик қилинмоқда.

Демак, инсон ҳуқуқларини таъминлаш, ҳимоя қилиш ва амалга ошириш мустақил ўзбек давлати фаолиятининг устувор йўналишларидандир. Аҳолида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилиш борасида янги қадриятлар ва кўникмаларни шакллантириш жуда муҳимдир. Инсон ҳуқуқларига ҳурмат-эҳтиромни ва уларга риоя этишни умуммиллат даражасида ривожлантиришга қаратилган маданиятни юзага келтириш давлат сиёсатининг муҳим йўналишидир. Инсоннинг ўз ҳуқуқ ва мажбуриятларидан яхши хабардор бўлиши шахс ҳуқуқларининг конституциявий кафолатланишини рўёбга чиқаришнинг энг асосий шартларидандир.

Шундай қилиб, Президентимиз таъбирлари билан айтганда, **«мустақиллик йилларида мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари ва эркинлигининг устунлигидан келиб чиқадиган, халқаро миқёсда қабул қилинган янги юридик тамойиллар ва талабларга асосланган кенг ҳуқуқий муҳит вужудга келтирилди».**

Яна шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, мустақил Ўзбекистонда миллий давлатчилик қуриш бўйича амалга оширилаётган сиёсий ислоҳотлар кимларгадир демократия ва инсон ҳуқуқлари тарафдори эканимизни кўрсатиш учун қилинаётгани йўқ. Бу борада қандайдир обрў орттиришга ҳам интилаётганимиз йўқ. Бу Ўзбекистонда демократик ҳуқуқий давлат қуришнинг объектив заруратидир, объектив қонуниятидир. Бу эса бизнинг чинакам миллий манфаатларимизга мос келади.

А. САИДОВ,
Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий Маркази директори, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутати.

Хива шаҳридаги гилам тўқиш ҳиссадорлик жамиятида айни пайтда 380 га яқин хотин-қиз меҳнат қилади. Корхона маҳсулотлари сифати, кўримлилиги, ранг-баранглиги билан харидорлар ўртасида шуҳрат қозонган.

Айни пайтда корхонани қайта жиҳозлаш борасида Россия Федерациясининг «Кострома текстима» бирлашмаси билан шартнома имзоланган. Бу шартнома амалга оширилгач, корхона вилоятда етиштирилган дағал жунни қайта ишлаш имкониятига эга бўлади ва соф жундан гилам ишлаб чиқаришга киришади.

СУРАТДА: илғор тўқувчи Гулбаҳор Абдуллаева.

О. МУРОТОВ (ЎзА) олган сурат.

Касаба уюшмалари ҳаёти

ЭНГ МУҲИМИ – МАЪНАВИЙ БАРКАМОЛЛИК

Комил инсонларгина ўз ҳаётларини мазмунли, мароқли, асосийси, жамият учун фойдали ташкил эта оладилар. Замондошларимизда шундай фазилатларни тарбиялашда касаба ташкилотларининг маънавий-маърифий ишлари ҳам тобора муҳим аҳамият касб этмоқда.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг раёсати Фарғона вилоят касаба ташкилотларида олиб борилаётган ишларга доир ҳисоботни муҳокама қилди. Асосий эътибор Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгашининг Республика Президенти Ислом Каримов «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази раҳбарияти билан учрашув чоғида берган тавсияларидан касаба ташкилотлари учун келиб чиқадиган вазифалар тўғрисидаги қарори вилоят касаба идоралари томонидан қандай бажарилаётганлигига қаратилди. Меҳнаткашлар, айниқса, ёшларни халқимизнинг бой қадриятларига, она-Ватанга садоқат, унинг буюк келажаги учун сидқидилдан меҳнат қилиш руҳида тарбиялаш борасида муайян ишлар қилинаётгани таъкидланди. Бу саъй-ҳаракатда касаба ташкилотларининг 4 та маданият саройи, 15 та маданият уйи ва клуби фаол ижрочиларнинг жамоалари кўпдан-кўп ижодкор ёшларни бирлаштириб турибди. Бу борада «Кимёгар», «Нефтчи» маданият саройлари, «Атласчи», «Яккатут», «Бешариқ» маданият уйларида амалга оширилаётган тадбирлар айниқса диққатга сазовор.

Лекин бу муҳим ишда жиддий камчилик ва нуқсонлар ҳам йўқ эмас. Раёсат мажлисида, жумладан, маориф ва фан ҳамда соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаларининг Қўқон шаҳар ва Данғара туман қўмиталарининг фаолиятсизлиги қаттиқ танқид қилинди. Вилоятда касаба ташкилотлари ҳузуридаги бадиий ҳаваскорлик ва бошқа 76 тўгарак бор-йўғи 1,5 минг иштирокчини бирлаштириб турибди. Тасвирий ва халқ амалий санъати, техника ижодиёти тўгараклари умуман ташкил этилмаган. Касаба уюшмаларининг маданият муассасаларида пулли хизмат кўрсатиш даражаси ниҳоятда паст.

Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда касаба уюшмалари вилоят кенгаши меҳнаткашларни, айниқса, ёшларни маънавий-маърифий тарбиялаш борасида етарли иш олиб бормаётганлиги кўрсатиб ўтилди. Бу йўналишда бошқа жамоат ташкилотлари, жамғармалар билан касаба идоралари ҳамкорлигини кучайтириш тадбирлари белгиланди.

АМАЛИЙ МУҲОКАМА

Федерация кенгаши раёсатининг мажлисида Қашқадарё ва Навоий вилоятлари касаба уюшмалари кенгашларининг санаторий-профилакторийларда соғломлаштиришнинг аҳволи тўғрисидаги ҳисоботи қизғин фикр алмашувга сабаб бўлди. Чунки бу шифо масканларининг аксарияти мослаштирилган биноларга жойлаштирилган, юқори малакали муолажа учун етарли асос яратилмаган. Шифолаш ускуналари бир неча йиллардан буён янгиланмайди. Гоҳида санаторий-профилакторийларга юборилаётган кишиларнинг саломатлиги мукаммал ўрганилмайди, парҳез таомлар тайёрлаш йўлга қўйилмаган. Оксигенотерапия, фитотерапия, жисмоний машқлар воситасида даволашга етарли эътибор берилмайди.

Лекин эътироф этиш керак: шундай муаммоларга қарамасдан, Қашқадарё вилояти корхона ва ташкилотларининг бешта профилакторийси даволаш режаларини ошириб бажармоқда, меҳнаткашларни соғломлаштиришни изчил амалга оширишнинг мавжуд имкониятларидан тўла фойдаланишга интилмоқда. Раёсат касаба уюшмалари вилоят кенгашларидан хўжалик ташкилотлари билан ҳамкорликда бу шифо масканлари хизмат даражасини кўтаришни талаб қилди.

БОЛАЛАР ОРОМГОҲЛАРИДА

Болаларни ёзги оромгоҳларда дам олдириш ва соғломлаштиришнинг аҳволи текшириб чиқилди. Унинг якунлари раёсат мажлисида жиддий эътирозлар туғдирди. Чунки Тошкент шаҳри, пойтахт вилояти ва Қорақалпоғистондаги болалар оромгоҳларида ўтказилган текширишларда жиддий камчиликлар аниқланди. Болалар билан маънавий тарбия ишларини олиб боришда, уларни овқатлантиришни ташкил этишда камчиликлар айниқса кўп. Озиқ-овқатларга устамалар қўйишда белгиланган меъёрлар бузилаяпти. Чунончи, Тошкент шаҳрининг Шайхонтоҳур туманидаги мактаблар қошидаги оромгоҳларда бундай устамалар 25, Акмал Икромов туманида ҳатто 35-62 фоизни ташкил этган. Қорақалпоғистондаги «Жайҳун» ва «Гулшан» болалар оромгоҳларида ҳам шунга ўхшаш нуқсонлар мавжуд. Тарбиявий ва соғломлаштириш тадбирларини ўтказиш учун шарт-шароитлар ҳамма ерда ҳам яратилмаган, ўйин майдончалари жиҳозланмаган.

Раёсат болаларни дам олдириш ва соғломлаштириш жараёнидаги шу каби нуқсонларни амалий жиҳатдан бартараф этишнинг шошилинч чораларини белгилаб, тегишли қарор қабул қилди.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши Матбуот ва ахборот шўъбаси мудири.

ФУТБОЛНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ЭЪТИБОР

Жиззахда Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори қандай бажарилаётганлигига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Уни вилоят ҳокими Ш. Мирзиёев олиб борди.

Вилоят футбол федерациясининг шу ҳақдаги ҳисоботидан маълум бўлишича, жойларда футболни оммалаштиришга эътибор кучайган, спортнинг бу тури билан шуғулланувчи ёшлар кўпайган. Буни олий лигада қатнашаётган "Сўғдиёна" футбол клуби мисолида ҳам кўриш мумкин. Жамоа ҳозир республика чемпионатида 4-ўринда бораётир. Шу билан бирга, йиғилишда футболни янада ривожлантириш борасидаги мавжуд камчилик ва хатоларга эътибор қаратилди. Уларни бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар белгиланди.

Йўлчи ЖЎРА, ЎзА мухбири.

Кўпинча, темир йўллар ҳақида гап кетганда уларга мамлакатнинг «қон томири», «пўлат белбоғи» каби иборалар қўлланилади. Бунга шубҳа йўқ. Чунки у минглаб йўловчилар узоғини яқин қилиш билан бирга, мамлакат саноатига қўшадиган ҳиссаси ҳам беқиёсдир. Сўнгги пайтларда «Ўзбекистон темир йўллари» Фарғона бўлими Қўқон станциясида ибратли ишлар қилинаётир. Вагонларни саралаш, манзилга ҳозирлаш, шунинг баробарида бекор туриб қолишига йўл қўймаслик тадбирлари амалга оширилмоқда. Шу боис меҳнат унумдорлиги ҳам, пировард натижа ҳам кўнгилдагидай.

СУРАТЛАРДА: вагонларни саралаш оператори Бурхонжон Комилов; вагонлар фойдаланиш учун тайёр.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ЎЗАРО ФОЙДАЛИ ЛОЙИҲА

Қорақалпоғистон мамлакатимизда буян – қизилмия ўсимлиги илдизи етиштириладиган йирик минтақа ҳисобланади. Айниқса, фармацевтика саноати учун қимматли бу хомашё "Қорақалпоқбуян" агрофирмаси томонидан парваришланади. Агрофирманинг Қўнғирот, Кегейли ва Нукус туманларидаги 12,5 минг гектарли шундай экинзорларида олтита махсус бригада меҳнат қилади. Бу йил жами 4 минг 200 тонна хомашё тайёрланади. Маҳсулотнинг асосий қисми АҚШ, Жанубий Корея сингари давлатларга жўнатилади.

Агрофирма бозор иқтисоди шароитида ўз фаолиятини янада ривожлантириб, Американинг "Махандрюс Форбес Компани" фирмаси билан қўшма корхона ташкил этишга келишиб олди. Ўзаро фойдали лойиҳа асосида Нукусда йилига минг тонна хомашёни қайта ишлаб берадиган корхона қурилади. Бунинг учун сарфланган бир миллион АҚШ доллари миқдоридаги маблағ икки йилда қопланади. 150 киши иш билан таъминланади.

А. ИСКАНДАРОВ, ЎзА мухбири.

«Халқ сўзи»га жавоб берадилар

«ҚАЛБ МАЛҲАМИ»

Газетанинг шу йил 3 июль сонида юқоридаги сарлавҳали мақола чоп этилган эди. Унда Оҳангарон шаҳрида китоб савдосидаги аҳвол ва кутубхоналар ишидаги мавжуд камчиликлар очиб ташланганди.

Мазкур мақола тегишли бўлим ва бошқармалар билан муҳокама этилиб, зудлик билан камчиликларни бартараф этиш учун тадбирлар ишлаб чиқилди, – деб ёзади таҳририятга жавоб мактуби йўллаган шаҳар ҳокими жаноб А. Расулов. Ҳақиқатдан ҳам, шаҳарда илгари 3 та китоб дўкони мавжуд эди. Бу дўконлар Оҳангарон туман матлубот жамияти ва Олмалиқ китоб савдосига қарашли бўлган. Ҳозирги вақтда Оҳангарон шаҳрида битта китоб дўкони фаолият кўрсатади. Бу, албатта, шаҳарликлар эҳтиёжини қондирмайди. Шуни ҳисобга олиб, шаҳар ҳудудида иккита бино ажратилиши масаласи ҳал этилди. Бу биноларда китоб савдоси ташкил қилинади.

Шаҳарда маданият ишлари бўлимига қарашли 3 та кутубхона мавжуд. Китоб сотиб олиш учун уларга шаҳар бюджетидан 300 минг сўмдан ортиқ пул берилди. Мактаб кутубхоналарига ҳам ёрдам берилмоқда. Шу йилнинг ўтган даврида 59 номда 13095 нусха янги китоблар тарқатилди. Оталиқ ташкилотлари, ҳомийлар ёрдамида кичик кутубхоналар ташкил қилинмоқда.

Лекин шунга қарамай, ажратилган маблағлар, амалга оширилаётган ишлар бугунги кунда шаҳар аҳолисини янги китобларга, маънавий эҳтиёжларини қондиришга етарли эмас. Шуни эътиборга олиб, шаҳар ҳокимлиги бу муҳим масала юзасидан ишлаб чиқилган тадбирларни изчиллик билан амалга ошира боради.

БУ БИР БУЮК САОДАТ ЭРУР...

Ўрта мактабда ўқиб юрган кезларимиз бир кекса муаллимимиз бўлгувчи эди. Ўқтин-ўқтин дарс орасида "Сизларга ҳавасим келади. Ҳали биз кўрмаган замонларни кўрасизлар" деб қўярди.

Ўшандан бери орадан жуда кўп йиллар ўтди...

Ҳали бола эдик. Сафга тизилиб "Партияга минг раҳмат" деган ашулалар айтардик.- Бизга Павлик Морозов ва Володя Дубинин деган болаларнинг "қаҳрамонликлари-ю,"ёш гвардия"чиларнинг "ўлмас жасорати" ҳақида ҳаяжон билан ҳикоя қилиб берардилар.Биз "Коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси"-ни,"Совет паспорти ҳақидаги шеър"ларни ёд олардик.

Бизни ана шундай руҳда тарбиялашга, "боболарнинг муносиб набиралари" қилиб ўстиришга уринардилар.

Бироқ, биз жиндек "қулоқсизроқ" эдик. "Хор" бўлиб ашула айтишдан қочардик. Шеърларнинг ҳаммасини ҳам ёдлайвермасдик. Чунки, ҳали бола эдик-да! Ташқарида бизни болалик кутарди, чиллагу варраклар, ёнғоқу коптоклар ўзига чорлаб турарди...

Мана,бугун энди шулар ҳақида кўп ўйлайман.Балки,ўша кезлари дарсдан қочиб Бўзсув бўйларида ўйнаб юрганларимиз,кўча чангитиб тўп сурганларимиз,зерикарли дарслару дарсликлар ўрнига "Робинзон Крузонинг саргузаштлари" ва "Одам-амфибия" сингари китобларни ўқиганларимиз тўғри бўлган экан-да,дея ўйлаб қоламан.

Сабаби, ўша "қулоқсиз" ва "тўполончи" болалик ўртоқларим орасидан режиссёр, шоир, актёр, рассом, фалакиётчи, тадбиркор одамлар етишиб чиқишди. Ким билсин, балки ўша "қайсарлигимиз", "ўжарлигимиз" бўлмаганда кимлар бўлиб етишар эдик?

Шу маънода, мен бугунги ёшларга, хусусан, ўрта мактаб, коллеж, лицей ва гимназия ўқувчиларига ҳавасим келади. Йўқ, бу энди бутунлай бошқача ҳавас, у қачонлардир кекса муаллимнинг олис болалик кўчаларида қолиб кетган, ўзи ҳам ишониб-ишонмай қилган "ҳаваси" эмас. У бўлакча!

Мустақиллик том маънода ўзбек халқига Саодат эшикларини очиб берди,Ўзбекистоннинг буюк имкониятларга эга мамлакат эканлигини бутун дунёга намойиш этди,унинг келажаги янада порлоқ эканлигини исботлади.

Ҳақиқатдан ҳам, Истиқлол даврида улғаяётган,шу йилларда дунёга келган, ҳарф таниган авлодга ҳар қанча ҳавас қилса арзийди, киши.

Чунки, ҳеч ким улардан Володя Ульяновнинг таржимаи ҳолини сўрамайди, Горькийнинг "Она" романидаги Павел Власов образи ҳақида иншо ёздирмайди...

Энди улар илгари биз,қўйингчи,ота-боболаримиз хаёлига ҳам келтиролмаган Замахшарий ва Нақшбанд, Имом Бухорий ва Яссавий ижодини ўрганадилар,Амир Темур ва Ибн-Сино, ал-Хоразмий ва Улуғбек ҳаёти билан яқиндан танишадилар, илгари биз тушимизда ҳам кўрмаган Чўлпон ва Усмон Носир шеърларини ёд оладилар.

Ажиб бир мантиқ. Яқин ўтмишда ота-оналар маҳрум бўлган бебаҳо маънавий бойликлардан бугун фарзандлару невара-чеваралар баҳраманд бўлиб турсалар! "Ойнинг ўн беши қоронғу, ўн беши ёруғ" деганлари шумикан? Ёки боболаримизнинг "Орқамда қолгин, болам. Биз кўрмаганларни кўриш сизларга насиб этсин " деганларими бу?

Ҳар ҳолда, бугунги ёш авлодга ҳар қанча ҳавас қилса арзийди.

Чунончи, улар XXI аср кишилари бўладилар. Улар ҳозирданоқ дунёвий тараққиёт омилларидан, Истиқлол туфайли вужудга келган кенг имкониятлардан баҳраманд бўла бошладилар.

Республикамиз Президенти Ислом Каримов раҳбарлигидаги ҳукуматимиз олиб бораётган улкан ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар ҳам, мустақил мамлакатимизнинг жаҳон ҳамжамиятига дадил қадамлар билан пешвоз чиқиб бораётгани ҳам, аслида, айнан шунга, юртимизда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлашга, аҳоли турмуш шароитини янада яхшилашга, қисқаси, Ўзбекнинг ўзига беклигини етти иқлимга танитишга йўналтирилгани ҳеч кимга сир эмас.

Қайси куни оқшом пайти ғалати бир ҳолатни туйдим.

Телевизор томоша қилиб ўтирардим.Сухандон қиз дунё янгиликларию хабарлари билан таништирарканман, экранда гоҳ аллақайси мамлакатдаги тўс-тўполонлар, иш ташлашлару қўпорувчиликлар, аллақайси шаҳардаги маза-бемаза,бачкана тадбирлару бошқалар ҳақидаги қайғули ва кулгили тасвирлар рўпарамда ялт-юлт қилиб алмашиниб турарди. Шу пайт қўшни маҳалла тарафдан карнай-сурнай товушларию,ноғоранинг такатуми қулоққа чалинди-ю хаёлим бўлинди.- Кейин "ойнаи жаҳон"даги турфа гап-сўзлару, қўшни маҳалладаги тўй шодиёнасига, кўчамиздаги болаларнинг тўп тепиб қийқирашаётганлари қоришиб, хаёлимда ажиб бир манзара гавдалангандек бўлди.

"Дунё тор" деганларича бор", дея ўйланиб қолдим. Шоир айтмоқчи, "Қуванинг анорича келадиган" митти сайёрамизнинг қай бир бурчида нелар содир бўлаяптию,бизнинг мусаффо осмонимиз остида нималар бўляпти? Қиёслашнинг ҳожати бўлмаса керак! Инчунин, бундай саодат ҳар қандай халққа ҳам насиб этавермайди.Бобом раҳматли "Худо деган халқмиз" дегувчи эдилар.Илоҳим,ҳамиша шундай бўлсин!

Бозорлари ноз-неъматларга тўлиб-тошган, маҳалла-кўйларида карнай-сурнай садолари янграб турган,болалари шодон қийқириб ўйнаб юрган бунақа юртни жаҳон харитасининг ҳамма бурчакларида ҳам учратиш амру маҳол.Бу ҳам Мустақиллик самарасидан, албатта.

Шу хаёллар билан ташқарига чиқдим.Ҳаво тоза.Осмон мусаффо.Майин шаббода эсиб турарди.Кўк юзида бодраб ёна бошлаган митти юлдузларга тикилиб турарканман, беихтиёр хаёлимдан "шу юлдузлар дунёнинг тўрт томонидан ҳам кўзга ташланса керак,лекин юлдузлар бир хил кўрингани билан улар остидаги ҳаёт, уларга нигоҳ ташлаган кишиларнинг туриш-турмуши ҳар хил кечаркан-да", деган фикр йилт этиб ўтди.

Осмоннинг аллақайси бурчида самолётнинг гулдираган товуши қулоққа чалинди. "Ким билсин, у қаердан учиб келаётганийкан?-ўйладим мен. Парижданми, Лондонданми? Бунинг нима фарқи бор, аслида...

Лекин бир нарсага аминман. Ҳозир айни шу лаҳзаларда ёқимтойгина самолёт бекаси йўлакчага чиқиб, "Азиз меҳмонлар! Бизнинг ҳаво кемамиз бир неча дақиқалардан сўнг Ўзбекистон Республикасининг пойтахти Тошкент шаҳри аэропортига қўнади!" деган сўзларни эълон қилаяпти. Ажнабий меҳмонлар эса самолёт иллюминаторларидан ҳайрат ила ташқарига, миллионлаб чироқлар нурига чўмилиб ётган ям-яшил шаҳарга тикиладилар.

Бу хали ҳайратнинг бошланиши.

Ҳали уларни Самарқанд Регистони-ю, Бухоро миноралари, Тошкент фавворалари-ю, Хиванинг қадимий меъморий обидалари кутиб турибди.

Ҳали улар республикамизнинг Мустақилликдан кейин бор-йўғи 7 йил ичида шунчалар равнақ топиб бораётганига,ер юзида ЎЗБЕКИСТОН дея аталмиш Мустақил, Ҳуқуқий-демократик давлат дунёга келаётганига шоҳид бўладилар. Ҳақиқий ҳайрат ана ўшанда,- тўғрироғи, эртага,тонготарда юртдошларимизнинг чеҳрасида нур, лабларидаги табассумни кўрганларида содир бўлади.

Менинг бунга ишонгим келади.Шундай бўлиши аниқ.

Ушбу ёзувлар қоғозга тушаётган пайтда негадир "Бу буюк бир саодат эрур" деган сўзлар хаёлимга ўрнашиб қолди. Бу сўзлар ҳар бир ўзбекнинг дил-дилига ўрнашиб, муҳланиб қолган сўзлардек туюлди менга.

Зеро биз бўсағасида турган, эрта-индин 7 йиллиги нишонланадиган Мустақиллигимизнинг "БУЮК САОДАТ" эканлигига юртдошларимиз аллақачон амин бўлишган.

Зотан, Саодатни на ўлчаб, на тортиб бўлади. Айниқса, аждодлар орзу қилган Буюк Саодатга сен мушарраф бўлиб турган бир палла́да уни тўла-тўкис таърифлашга ҳам сўз ожизлик қилиб қоларкан.

Саодат асли оламга сиғмагувчи,айни чоғда одам боласининг муштдеккина юрагига жо бўлгувчи ана шундай сирли ва сеҳрли бир ҳиссиётдирким,унинг замирида халқимизнинг кечаги,бугунги ва эртанги куни ўз ифодасини топгандек туюлади, кишига.

Шу боисдан ҳам мен ушбу ёзувларимни шундай номлагим келди:

"БУ БИР БУЮК САОДАТ ЭРУР..."

Эркин УСМОНОВ.

САРА УРУҒ ЕТИШТИРИЛАДИ

Ғўза селекцияси ва уруғчилиги илмий тадқиқот институтида уруғчилик муаммоларига бағишланган семинар-кенгаш бўлди. Унда институтнинг вилоятларда жойлашган бўлимларида иш олиб бораётган олимлар, тажрибали пахтакорлар иштирок этди. Сара уруғлик етиштириш, уни навбатдаги экин мавсумигача мақбул жойларда сақлаш, ернинг мелиоратив ҳолатига қараб ғўза навларини мослаштириш каби масалалар муҳокама қилинди. Семинар-кенгаш иштирокчилари институтнинг тажриба майдонларида бўлиб, фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашдирлар.

Ўз мухбиримиз.

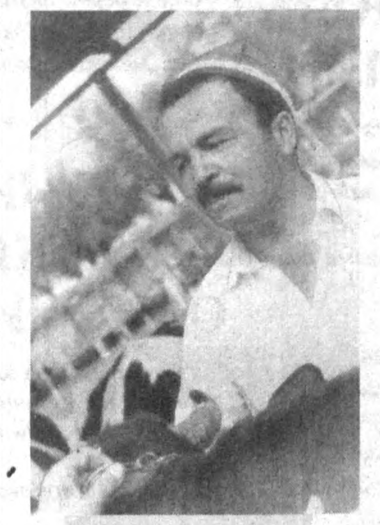

— Иш яхши ташкил этилган жойда натижа ҳам салмоқли бўлади, - дейди Тойлоқ туманидаги «Жумабозор» ижара хўжалиги сут-товар фермаси бош чўпони Тўйчи Азимов (юқоридаги суратда). Фермада бўлсангиз ҳақиқатдан ҳам бу гапларнинг исботини кўрасиз. Қорамолларга қаров яхши. Шу сабаб ҳам Мунаввара Узоқова (пастда) сингари илғор сут соғувчилар ўзига бириктирилган ҳар бош сигирдан йил давомида 3400 килограммдан ошириб сут соғиб олаяпти. Жамоанинг юзини ёруғ қилаётганлар ҳам шулар-да.

Р. СОДИҚЗОДА олган суратлар.

ЖАМИЯТ ВА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИ

Ўзбекистон мустақилликка эришгач, жамиятни бошқаришнинг оқилона тизимлари ишлаб чиқилди. «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш тўғрисида»ги Қонун ва Фармонлар, қарорлар жамиятимиз ҳаётини тубдан ўзгартиришга хизмат қилаяпти.

Аҳолининг ўзини-ўзи бошқариш органлари мустақил мамлакатимиз чинакам демократик жамият қуриш йўлидан илдам бораётганини кўрсатади. Улар маҳаллий давлат ҳокимияти тизимида ўзига хос янгиликдир. Эндиликда ҳаёт тарзимиз бутунлай ўзгача асосларда қурилаётир.

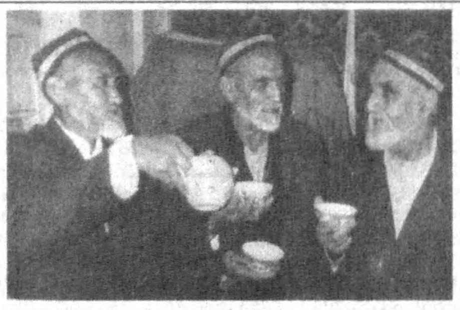

МАҲАЛЛА — ТАРБИЯ МАСКАНИ

Ҳар бир фуқаро, оиланинг жамиятда ўз ўрни бор. Оилалардан ташкил топган маҳалла эса бутун бошли мамлакатнинг бошланғич бўғини, муҳим устунига айланмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов маҳалла ҳаракатининг бугунги ва келажак ишларига, ислоҳотлар жараёнига қўшаётган ҳиссасига юксак баҳо бериб келаяптилар. Жумладан, юртбошимиз халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгашининг сессиясида бу ҳақда тўхталиб: «Ўз-ўзини бошқаришнинг халқимиз анъаналари ва қадриятларига жуда хос бўлган усули — маҳаллалар тизими сўнгги йилларда жуда катта нуфузга эга бўлиб бормоқда. Улар амалда ўз ҳуқуқларидаги барча ишлар учун масъулдирлар. Зеро, маҳалланинг қўлидан келмайдиган иш йўқ», дегандилар.

Кўриниб турибдики, ҳукуматимиз маҳаллаларга катта эътибор билан қараяпти, Тошкент маҳаллаларида айниқса, Эски шаҳар қисмида кенг, чароғон кўчалар бунёд этилди. Уларда замонавий, ҳамма қулайликларга эга турар жой бинолари қад кўтарди, транспорт ҳаракати яхши йўлга қўйилди. «Маҳалла» жамғармасининг ташкил этилиши, пойтахтимизда ишлаб чиқилган махсус Маҳалла дастури кўпгина муаммоларни изчил ҳал этишга кўмаклашмоқда.

Демак, ҳар бир фуқаро ўз орзу-умидларини, эзгу мақсадларини маҳаллада бафуржа амалга ошириши мумкин. Фуқаролар маҳаллага исталган таклифлар билан мурожаат этишса, ишлари асосан шу ерда битади. Маҳалла дегани ҳашаматли бинода жойлашган маъмурий-буйруқбозлик идораси эмас, билакс, ҳар куни кишилар кўз ўнгида, ўзлари сайлаб қўйган оқсоқол иш юритадиган маскан. Маҳалла оқсоқоли ўз маслаҳатчилари, фаоллари билан кенгашиб маълум бир тўхтамга келади. Кўтарилган масала имкониятга қараб ўша ернинг ўзида ҳал этилиши мумкин, ёки оқсоқол йиғин номидан исталган ташкилотга, маҳаллий ҳокимиятга мурожаат қилади. Албатта, қонунга биноан маҳалла оқсоқолининг мурожаати расмий равишда қабул қилинади, шароитга қараб масала ижобий ҳал этилади.

Ўзини-ўзи бошқариш органлари — маҳаллалар давлат ишларини бошқаришда ҳам қатнашмоқда. Буни маҳаллаларнинг сайловларда тўла қатнашаётгани билан ҳам изоҳлаш мумкин. Ҳозирги амалдаги қонунларга биноан улар номзодлар кўрсатишлари ҳамда сайланишлари мумкин. Маҳалла ҳудудидаги корхона, ташкилот ва муассасаларнинг оталиқ ёрдамлари, кичик корхоналар фаолияти йиғин томонидан назорат қилиниши кўзда тутилган. Кўча, майдон, бекат, хиёбон ва бошқа жойларнинг номларини ўзбошимчалик билан ўзгартиришга йўл қўйилмайди. Илгари қайси маҳаллада қайси кўчанинг номини ўзгартиришни халқдан сўраб ҳам ўтиришмасди, натижада, кўчалар, бошқа жой номлари мутлақо бегоналашиб кетганди. Эндиликда маъмурий-ҳудудий тузилмаларнинг чегаралари ўзгартирилишидан тортиб, бирор кўча, майдон, хиёбон ва бошқа жойларнинг номларини ўзгартиришгача бўлган муаммоларни аввало фуқаролар йиғини, маҳалла баҳамжиҳат, бамаслаҳат ҳал этаяпти, тегишли давлат органларига таклифларини маълум қилмоқда.

Оқсоқол маҳалла ҳаётининг барча жабҳаларига фаол аралашади. Хусусан, дўконлар, ошхоналар, чойхоналар, бозорларда савдо қоидаларига риоя этилиши, фуқароларга маданий хизмат кўрсатилиши устидан жамоатчилик назорати ташкил этилмоқда. Фуқаролар манфаатини кўзлаб, қонун доирасида ҳаракат қилаётган маҳалла оқсоқолларига ва унинг фаолларига монелик қиладиган, халақит берадиган «ғов»лар олиб ташланди.

Эл-улус орасидан етишиб чиққан оқил ва зукко, хушмуомала, тадбиркор, эътибор қозонган киши ўз маҳалласига оқсоқол бўлиши мумкин. Гапни сирасини айтганда, ҳозирги кунда аксарият маҳалла оқсоқоллари ҳақида шундай илиқ фикр айтиш мумкин. Улар юксак ишончга сазовор бўлганликлари учун халқ томонидан сайланганлар. Азал-азалдан халқ ўзига муносиб оқсоқол танлайди.

Шу ўринда маҳалла оқсоқолининг чинакам ҳақ-ҳуқуқлари қадим замонлардан бери табиий равишда шаклланиб келганини ҳам эътироф этиш зарур. Маҳаллада оқсоқол учун «бегона» хонадон ё «нотаниш» киши бўлмаган. Шунинг учун ҳам ҳамма хонадонга бемалол эшик қоқиб кираверган. Маҳалладошлар билан деярли сирдош, ҳамфикр бўла олган. Оиладаги муаммоларни ҳал этишга бемалол киришиб кетаверган. Қадимдан маҳалла оқсоқолининг ҳақ-ҳуқуқлари шу тарзда шаклланиб келган. Ҳозирги пайтда ҳам маҳалла оқсоқолининг ана шундай табиий муносабатлари ҳаётда ўз аксини топмоғи жоиз. Ким қайси хонадонда яшайди, нима иш билан шуғулланади, қайси фарзанди нималарга қодир, оилада муҳит қандай, муаммолар борми, хуллас, ҳамма-ҳаммасини оқсоқол яхши билиши зарур.

Кимдир янги иморат қуриш тараддудида, бошқа биров тўй қилиш ташвишида. Хуллас, ҳар бир оиланинг ўзига яраша ташвиши бисёр. Маҳалла оқсоқоли бўлса, ҳамиша ана шу ташвишларга шерик. Ҳашар уюштириш борми, бировнинг тўйи ё бошқа маъракасини ўтказишми, ҳамма ҳаммасига бош-қош.

Маънавиятни ҳеч қачон ўлчов билан ўлчаб бўлмагани каби маҳалла оқсоқолининг вазифалари, ҳақ-ҳуқуқларини бирма-бир санаш, таърифлаш қийин. Зотан, оилада отанинг ўрни ва роли қай даражада бўлса, маҳаллада оқсоқолнинг ҳам нуфузи, мартабаси шунча юқори.

Жорий йилнинг апрелида юртбошимизнинг «Фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органларини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди. Бу муҳим ҳужжат фуқаролар йиғинлари, маҳаллалар раислари ва котибларининг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаоллигини, масъулиятларини янада ошириш ва уларни ижтимоий ҳимоя қилиш ҳамда моддий қўллаб-қувватлашни кўзда тутади. Шунингдек, Фармон вилоят, шаҳар ва туманлар ҳокимларини маҳаллалар ва фуқаролар йиғинларининг фаолият самарасини янада оширишга, уларга бу ишда мақсадли ва изчил кўмаклашишга жиддий йўналтиради. Фармонга биноан маҳаллалар раислари ва котибларининг маошлари оширилди ва улар айни вақтда нафақаларини тўла миқдорда оладиган бўлишди. Унинг яна бир эътиборли тарафи шундаки — жойлардаги жамоат ташкилотлари иш фаолиятларини маҳаллалар билан узвий боғлаган ҳолда олиб боришлари лозимлиги алоҳида таъкидланган. Тошкентда Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамғармасининг II ҳисобот-сайлов конференциясида ҳам ушбу масалалар кун тартибида бўлди. Республика «Маҳалла» жамғармаси бошқаруви ва унинг жойлардаги бўлимлари ҳаётнинг турли соҳаларида муайян ишлар қилаётганлиги, ютуқлар таъкидланди. Лекин, ҳануз ҳал этилмаган муаммолар талайгина. Жамғарма бўлим ва бўлинмалари жойларда маҳаллалар билан муносабатларини ва ҳамкорлигини яқинроқ, мустаҳкамроқ қилишлари, бу боғлиқликни самарасини оширишлари, маънавий-маданий ва тарбиявий фаолиятларини кучайтиришлари, уни бугунги кунда қўйилаётган талаблар даражасига кўтаришлари лозим. Ёшлар билан хусусан, уларни маънавий-ахлоқий ва диний тарбияси соҳасида кўп ишлар қилиниши лозим. Бунга республика миқёсида ва жойларда маҳалла йиғинлари оқсоқоллари (раислари) билан бўлиб ўтган аттестациялар вақтида ҳам диққат-эътибор қаратилди. Мутасадди шахслар ва маҳалла йиғинлари тегишли ижобий сабоқ ва хулосалар қилиб олишди. Бугунги кунда маҳалла йўлбошчилигини ватанпарварлик ҳис-туйғуси юқори ривожланган, жамият муаммоларини ва давлат сиёсатини тўғри тушуниб, уларнинг аниқ кўринишларига тўғри ечим топиб, фуқароларга етказадиган маърифатли, ташаббускор кишилар қўлига бериш керак.

Зотан, ўзбек хонадонларида, шунингдек, кўплаб маҳаллаларда чинакам шарқона муносабатлар, муомала маданияти, халқчил удум ва урф-одатлар сақланиб қолган. Бу ҳол республикамиз мустақилликка эришганидан сўнг қайтадан ривож топди.

Республика раҳбарияти олиб бораётган изчил сиёсатни, Фармон ва қонунларни халққа тушунтириш, кенг миқёсда тарғибот, ташвиқот ишлари олиб бориш керак. Халқ чинакам тушуниб, қабул қилган ҳужжатларгина қадрли ва таъсирчан бўлиши аниқ. Бу жараённинг муваффақиятли бўлиши маҳаллий ҳокимиятларга, уларнинг қуйи бўғинлари — маҳаллаларга кўп жиҳатдан боғлиқ. Дарҳақиқат, маҳалла фаоллари қизғин ва жиддий ҳаракат қилаётган жойда кўплаб муаммолар ижобий ҳал этилмоқда. Хусусан, бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида аҳолининг кам таъминланган ва ёрдамга муҳтож қисмини ижтимоий ҳимоялаш борасида талайгина хайрли ишлар амалга оширилаяпти. Маҳалла фаоллари саъй-ҳаракатлари туфайли миллий истиқлол мафкурасининг ўзига хос шаклу тамойили вужудга келмоқда. Яъни, маҳаллаларда шарқона таълим-тарбия, тушунтириш ишлари мунтазам олиб борилаётир.

Ҳозир кўпчилик маҳалла қошида маҳалла гузарлари, кичик корхоналар, қўшма корхоналар, маиший хизмат бўлимлари, умумий овқатланиш, хусусий корхоналар, новвойхона, сартарошхоналар очилиб, кенг халқ оммасига фаол хизмат кўрсатмоқда. Мана шундай маҳаллалар сирасига Тошкент шаҳридаги «Янгиариқ», «Хувайдо», »Дўстлик», «Ўзбекистон мустақиллиги», «Бошлиқ», «Иттифоқ» ва бошқа кўпгина маҳаллаларни киритишимиз мумкин.

Шубҳасизки, ижтимоий ва тарбиявий вазифаларни ҳал этишда маҳалла жамоатчилигининг роли узлуксиз ошаяпти, айни вақтда демократия ва ошкоралик ривожланаётган бир шароитда аҳолини маънавий-сиёсий жипслиги мустаҳкамланмоқда. Ўзбекистон келажаги буюк давлат, деган улуғвор шиорга ана шу саъй-ҳаракатлар ҳамоҳанг бўлмоқда.

Шуҳрат МАҲМУДБЕКОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиши академияси профессори, тарих фанлари доктори.

Ўзбекистон — Очиқ Жамият Институти

"САНЪАТ ВА МАДАНИЯТ СОҲАСИ БЎЙИЧА УЮШТИРИЛАДИГАН САФАРЛАР ГРАНТИ"га

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танловда Ўзбекистон фуқаролари - бадиий ижод зиёлилар вакиллари:

- *халқ амалий санъати усталари ва рассомлар*
- *созандалар (мусиқа санъати усталари)*
- *театр ва кино артистлари*
- *режиссёрлар*
- *безакчилар (дизайн)*
- *меъморлар*
- *турли соҳа санъатшунослари*
- *олий ва ўрта ижодий билим юртлари талабалари*

ҳамда яқин ва узоқ хориждаги мамлакатларнинг бирон нотижорат бадиий-ижодий кўригида (тадбирида) иштирок этишга таклиф қилинган шахслар қатнашишлари мумкин.

Дастур қуйидаги фаолият турларини қувватлайди:

- *кўргазма*
- *пленэр*
- *фестиваль*
- *намойиш*
- *концерт*
- *танлов*
- *малакали уста-арбоб суҳбати (мастер-класс)*
- *сабоқ олиш (стажировка)*
- *санъатшунослар анжуман-семинари ва бошқалар.*

Дастур фақат шахсий ташабусга (заявка) мўлжалланган бўлиб, сафар муддати 15 кундан ошмаслиги ва 2500 АҚШ доллари сарфи билан чекланиши керак.

Танловдан ўтган шахс: йўловчига муҳтож бўлса (агар бу шахс балоғат ёшига етмаган ёки яна битта иштирокчи зарур тақдирида), унга ажратиладиган сарф умумий чиқимга қўшилади ва 3000 АҚШ долларини ташкил этади.

*Ушбу эълон эътибори билан **1998 йил 1 октябрдан 31 декабргача** давом этадиган тадбирларга мурожаатномалар қабул қилинади. Мурожаатномалар ушбу эълон нашр қилинган муддатдан **1998 йил 10 сентябрь соат 17:00 га қадар** давом этади. Шундан сўнг Ўзбекистон ОЖИ "Санъат ва маданият" Эксперт Комитети томонидан берилган мурожаатномалар кўриб чиқилади.*

Танлов-конкурсда иштирок этиш учун мурожаатнома варақаси тўлдирилиши ва керакли ҳужжатлар топширилиши шарт. Мурожаатнома варақаси ва танлов-конкурс шартлари ҳақидаги ахборотларни Очиқ Жамият Институтидан олиш мумкин.

Манзилгоҳ: 700070, Тошкент шаҳри, Ивлев кўчаси, 41-уй,
(мўлжал: "Океан" магазини, Усмон Носир кўчасидаги турк коллежи)..
Тел./факс: (3712) 55-61-60, 40-68-54, 54-82-43.
Электрон почта: <osi@osi.freenet.uz>

875

Republican Trade and Exhibition Centre
UZEXPOCENTRE

МИНИТЕХ-98

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги

Сизни

"ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ҚАЙТА ИШЛАШ ВА ХАЛҚ ИСТЕЪМОЛИ МОЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА ИХЧАМ УСКУНА ВА МИНИТЕХНОЛОГИЯЛАР"

халқаро кўргазмасига таклиф этади.
Кўргазма 1998 йил 24—27 август кунлари РСКМ "Ўзэкспомарказ" 4-павильонида бўлади.
Манзил: Тошкент ш., Амир Темур кўчаси, 107.

Кўргазманинг ишлаш вақти:

24 август-соат	12.00-18.00
25-26 август-соат	10.00-18.00
27 август-соат	10.00-15.00

Кўргазмада Болгария, Япония, Туркия, Италия, Хитой, Олмония ва бошқа давлатлар минитехнологиялари ва ихчам ускуна намуналари намойиш этилади. Кўргазмада Исроил давлатининг миллий бўлимида 15 дан зиёд фирмалар иштирок этадилар.

866

Қишлоқ мулкдорлари

ҚЎЛИ ОЧИҚНИНГ НАСИБАСИ УЛУҒ

Кечагина иш бошлаган деҳқон-фермерларнинг аксарияти бугун қўлини қаёққа узатса ўша томонга етгудай бўлиб қолди. Уларнинг ўзларидан орттириб, хорижнинг серунум технологиясини харид қилаётганлиги, айни пайтда қўшниларга ёрдам ҳам бераётганлиги, айниқса қувончлидир.

«Оқсув» деҳқон-фермер хўжалигининг раҳбари Алижон Аҳмедовнинг номини Қўрғонтепа туманидагина эмас, балки бутун вилоятда яхши билишади. У бу ҳурматга чорвачиликни фойда келтирувчи соҳага айлантириш, ҳамқишлоқларини гўшт, сут, қатиқ билан таъминлаш, қўшни жамоаларнинг оғирини енгил қилиш билан эришди. «Оқсув»ликлар тасарруфида 150 бош наслли қорамол мавжуд. Аниқ рацион бўйича парвариш қилинаётган говмушлар маҳсулдорлиги кун сайин ортиб бораётир.

Фермерга «Дардоқ» ижара хўжалигидан 42 гектар ер ажратиб берилган. Деҳқон-фермерлар ана шу майдоннинг 17 гектарида буғдой, 13 гектарида беда, қолган 6 гектарида маккажўхори ҳамда сабзавот экинлари парвариш қилмоқдалар. Буғдойдан кутилганидан зиёд ҳосил олинди ва бўшаган майдонларга такрорий экинлар экилди.

«Оқ-сув»ликлар лизинг асосида уч миллион 468 минг сўмга хорижнинг «Марель-125» русумли ўт ўриш комбайнини харид қилган эди. Комбайн ўзининг серунумдилиги билан фермерларга катта фойда келтирди. Алижон уни даласида ишлатиб бўлгач, қўшниларига ёрдамга берди. Натижада катта майдонлардаги дағал хашак, беда қисқа муддатларда йиғиштириб олинди. Унинг бир қисми қишда фойдаланиш учун жамғариб ҳам қўйилди.

— Ўтган йили 1 миллион 300 минг сўм даромад қилган эдик, — дея ҳикоя қилади фермер. — Унинг қарийб 30 фоизини ана шу «Марель» туфайли қўлга киритдик.

Ёрдамни ҳамма ҳам қилавермайди. Бундай фазилат қўли очиқ, ҳиммати баланд, бели бақувват инсонларгагина хосдир. Шу жиҳатдан олиб қараганда Алижон Аҳмедовдан кўплар ибрат олса арзийди.

О. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

НОШИРЧИЛИК

ТУГАНМАС БОЙЛИК

Ўзбекистон истиқлол туфайли ўтмишдаги тарихий илдизларини, унутилмас қадриятларини, бой маънавий ва маърифий меросини жаҳонга танитмоқда. «Бугун янги давлатни барпо этар эканмиз, — деган эди юртбошимиз Ислом Каримов, — биз тарихдан, аждодлар меросидан, уларнинг руҳи покидан, Туркистон халқларининг қадриятларидан, маънавий меросидан, санъатидан баҳраманд бўлишимиз табиийдир».

Мозий — Истиқлолимиз тарозисидир. Ўтмишнинг ибратли сабоғи, бугуннинг моҳият-мазмуни, келажакнинг теран идроки Ўзбекистоннинг умумий, яхлит тарихи бўлиб жамланмоқда. Бугун тарихий ҳақиқатни тиклаш билан бирга унга янгича қарашлар шаклланяпти. Бу мамлакатимиз Президентининг «Тафаккур» журнали бош муҳаррири саволларига берган жавобларида, тарихчи олимлар ва журналистлар билан учрашувидаги сўзларида ҳамда ўзбек халқи ва унинг давлатчилик тарихини холисона ўрганиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Тарих институти фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида»ги Қарорида ўз ифодасини топган.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти директори, тарих фанлари номзоди Дилбар ИКРОМОВА билан бўлган суҳбатимиз тарих, ўтмиш меросимиз ва бу мероснингноширчиликда қай тарзда акс этаётганлиги хусусида бўлди.

— Дилбар Искандаровна, бугунги кунда ўзбек халқи ва унинг давлатчилик тарихига бўлган муносабат тубдан ўзгарди. Бу бевосита юртбошимизнинг саъй-ҳаракатлари билан амалга ошаётганлиги сир эмас. Ношир сифатида айтинг-чи, бугун чоп этилаётган китобларда акс этаётган тарихий ҳақиқат қониқарлими?

— Илму фан, маърифату маданият асрлар давомида инсоният оламини сўнмас машъал бўлиб ёритиб келган. Биласизми, мамлакатимизда мустақиллик туфайли бу машъал тобора ёрқинроқ порлаб, ўзгача аҳамият ва ўзгача мазмун касб этмоқда. Бизга маълум бўлмаган тарих зарварақлари қатида пинҳона ётган қадриятларимиз, ноёб қўлёзма асарларимиз, қадимий ёдгорликларимиз қайта жонланмоқда, сайқал топмоқда.

Бугун биз тарихимиз, буюк давлатчилигимиз, ўтмиш бобокалонларимиз тўғрисида бемалол тўлиб-тошиб гапиришимиз, ифтихор туйғуларини туйишимиз мумкин.

Ўзбек халқининг тарихий ва маданий меросини, миллий анъаналарини тарғиб қилувчи китоблар, альбомларни нашр этишга ихтисослашган нашриётимизда чоп этилаётган қўлёзмаларни ўрганарканман шу нарсага амин бўламанки, тарихимиз ўрганилмаган хазина экан. Чунки, бугун чоп этилиши мўлжалланган маълумотлар ҳақида олдинлари лом-лим дейилмаган. Қониқиш масаласига келганда, мен «ҳа» ҳам, «йўқ» ҳам дейман. «Ҳа» дейишимга сабаб, нашриётимиз истиқлол билан ҳамоҳанг ташкил этилган бўлиб, бугунгача юздан ортиқ нодир қўлёзмаларни нашр этиб, ўқувчилар қўлига етказиб берди. «Йўқ» дейишимга сабаб, ҳали қилиш керак бўлган ишларимиз кўп экан. Буни юртбошимизнинг нутқлари, суҳбатлари ва асарларидаги фикр-мулоҳазалар айтиб турибди. Айниқса, Президентимиз тарихчи олимлар, соҳа мутахассислари ва бир гуруҳ оммавий ахборот воситалари ходимлари билан учрашувида тарихга янгича қараш, уни бўй-басти билан мукаммал ёритиш йўл-йўриқларини тушунтириб бердилар. Биз шулар асосида ўз мавзу режаларимизни таҳлил қилиб борамиз.

— Истиқлолимизнинг ўтган етти йили ичида бир қанча тарихий ҳақиқатлар ўз баҳосини олди. Бунга Ўрта Осиё хонликларини чор Россияси томонидан босиб олиниши, асримиз бошидаги жадидчилик ҳаракати, Амир Темур ва темурийлар даври тарихи борасидаги олиб борилган тадқиқотларни мисол қилиб кўрсатишимиз мумкин. Ҳали, «Нашриётимиз мустақиллик билан ҳамоҳанг ташкил этилган», дедингиз. Демак, нашриёт чоп этган китобларда бу мавзулар ўз ифодасини топганлиги шубҳасиздир...

— Тўғри, нашриётимиз собиқ «Внешторгиздат»нинг Ўрта Осиё бўлими ва «Мерос» нашриёти базасида 1992 йил баҳорида ташкил этилган бўлиб, асосан халқимизнинг тарихий ва маданий меросига тааллуқли нодир китобларни, альбомларни ҳамда чет тилларни ўргатувчи дарсликларни, қўлланма адабиётларни ўзбек ва хорижий тилларда чоп этишни ўзининг асосий йўналиши этиб белгилаган. Нашриёт республикамиздаги етакчи олимлар ва бевосита ЎзРФАнинг Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти билан ҳамкорликда иш олиб боради. Биз фаолиятимизнинг биринчи кунидан бошлаб Ўзбекистон ўтмиши, бугуни ва келажаги тўғрисидаги қатор китобларни ўқувчилар қўлига етказиб бера бошладик. Абу Али ибн Сононинг машҳур «Тиб қонунлари» асарининг уч жилдлиги, Абу Наср Форобийнинг «Фозил одамлар шаҳри», Кайковуснинг «Қобуснома»сининг мукаммал нашри, Абу Бакр ар-Розийнинг «Касалликлар тарихи», Ҳасанхожа Нисорийнинг «Музаккири аҳбоб» («Дўстлар ёдномаси») каби юздан ортиқ асарлар нашриёт ходимлари меҳнати маҳсулидир.

— Яхши китобнинг харидори кўп бўлади. Яқинда Сиз раҳбарлик қилаётган нашриёт тамғаси билан китобхонлар қўлига етиб борган «Буюк сиймолар, алломалар» китобининг учинчи жилди қўлга тегди.

— Бу китобнинг яратилиши эҳтиёж маҳсулидир. Китобнинг биринчи ва иккинчи жилдлари тарқалиб кетган бўлса-да, ҳали-ҳануз сўраб келувчиларнинг кети узилмайди.

Ўзини англаган халқгина буюк кишиларнинг номларини эъзозлаб, руҳи покларини доимо ёд этади. Шу мақсадда нашриётимиз, юқорида айтганимдай, улуғ мутафаккирлар, донишмандлар, алломаларнинг халқ мяеросига айланган асарларини китобхонларга етказиб берди. Лекин шу алломаларнинг кўпчилиги ҳақида маълумот ҳеч бир дарсликда учрамайди, учраса-да, совет тузуми нуқтаи назаридан талқин қилинган маълумотлар. Биз шу алломалар ижоди ва фаолияти ҳақидаги маълумотларни алоҳида китоб шаклида чоп этиш керак, деган хулосага келдик. Бу хайрли ниятга ЎзРФА Шарқшунослик институти ҳам қўшилди. Академик М. Хайруллаев раҳбарлигида республикамиздаги етакчи олимлар гуруҳининг тезкор саъй-ҳаракати туфайли IX асрдан XX асрнинг бошигача Марказий Осиёда яшаб ижод этган 75 та йирик аллома ҳақидаги маълумотларни ўз ичига олган ушбу уч жилддан иборат мажмуа дунёга келди.

— Лотин алифбосига ўтиш жараёнида нашриётда қандай адабиётлар чоп этилмоқда?

— Бугунги кунда барча соҳаларда, айниқса, маънавиятимиз тарихини, маданий меросимизни ҳар томонлама илмий, ҳаққоний ўрганишга кенг имкониятлар яратилиши туфайли ўтмишда маданиятимиз ривожига бевосита ёки билвосита катта ҳисса қўшган алломаларнинг асарлари, ҳаёти ва ижоди китоб шаклида чоп этилган эди. «Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида» Қонун чиққач, нашриёт лотин имлосидаги тагсўз билан иккита қисмдан иборат, ҳар бир қисмда ўнтадан буюк алломалар сиймоси акс этган плакат-расмлар мажмуасини катта нусхада чоп этди. Бу плакатлар мажмуасининг нашр этилишида чуқур маъно бор. Портретлар шарқшунос олимлар маслаҳати билан танлаб олинди ва уларнинг жаҳон цивилизациясига қўшган ҳиссалари қайд этилди. Бу плакатлар «Буюк сиймолар, алломалар» мажмуасига илова тарзида нашр этилди. Бу портретлар ҳозирги кунда кўпгина маърифат ва маънавият хоналарини, мактаб, коллеж, корхона ва ташкилотларни безаб турибди.

— Тарихимизга бўлган эътибор, тарихий ҳақиқатга янгича қараш кучайиб бораётган бир пайтда нашриёт ўз ишида қандай ўзгаришлар қилмоқда? Келгусидаги режалар қандай?

— Етти йилдирки мамлакатимиз мустақиллик йўлидан бориб, ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий масалалар билан бирга маданий-маънавий тараққиётни таъминлаш соҳасида ҳам қатор ишларни амалга оширмоқда. Миллий маданиятимизни ҳар томонлама мустаҳкамлаш, келгуси маънавий юксалишимизни таъминлаш учун тарихий илдизларимизни яхши ўрганиш ва бу орқали ўзига хос хусусиятларни йўқотмаган ҳолда жаҳон маданияти ютуқларини ўзлаштириш каби масалалар борган сари муҳим аҳамият касб этмоқда. «Ўтмишни яхши билиш келажакни тўғри кўра олишнинг кафолатидир», дейди донолар. Шу нуқтаи назардан нашриётимиз Президентимизнинг ўзбек халқи тарихи билан боғлиқ сўнгги маърузаларидан келиб чиққан ҳолда ўз иш режасини яна бир бор қайта таҳлил этиб қўлёзмаларга бугунги кун талаби асосида ёндошмоқдалар. Биз уч китобдан иборат «Буюк сиймолар, алломалар» мажмуасини кенг китобхонлар талабига кўра, қайта, тўлдирилган нашрини бир жилдда жамлаб қўлланма сифатида нашрга тайёрлашни режалаштирганмиз. Бундан ташқари бугунгача бирор марта ҳам чоп этилмаган қатор нодир асарларни нашр этишни режага киритдик. Портретлар мажмуасини давом эттириш ниятимиз ҳам бор.

«Халқ сўзи» мухбири Ойбек РАҲИМОВ суҳбатлашди.

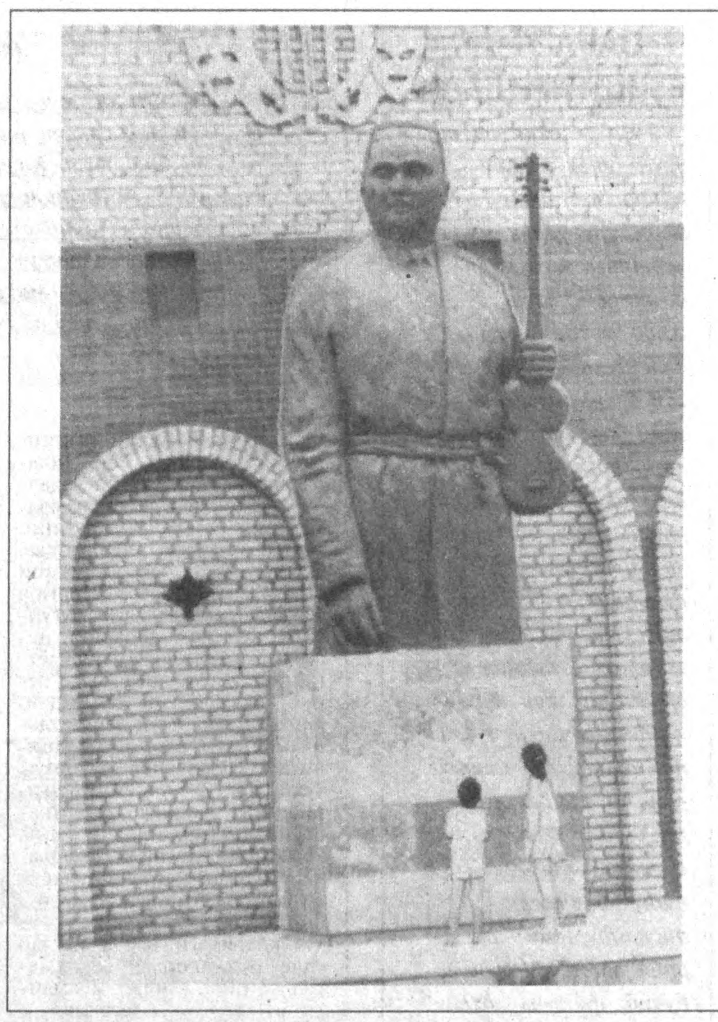

Қулоқ тутинг, «Лазги» янграяпти! Беихтиёр юракларда қўзғалган титроқ бармоқларга кўчади... Бир вақтлар Хоразм тупроғида Комилжон исмли оташнафас ҳофиз чиқибди, деган хушхабар тарқалади. Санъат сарҳад билмайди. Кўп ўтмай унинг довруғини ширали қўшиқлари олис-олисларга таратади, ҳофиз халқ орасида эъзоз топади...

Қайдаки санъат бор экан, унинг ёнида ҳайрат яшайди. Шу ҳайрат сабаб суюкли халқ ҳофизи Комилжон Отаниёзов хотираси юртимизнинг ҳар гўшасида муносиб эъзозланмоқда. Жумладан, кўплаб ўқув даргоҳларига, кўчаларга унинг номи берилган. Яқинда кўҳна ва ҳамиша навқирон Урганч шаҳрида ҳам эл эҳтироми сифатида уста санъаткорга ҳайкал ўрнатилди.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

ҚЎШХАБАР

БАЙРАМ ШОДИЁНАЛАРИГА ҲОЗИРЛИК

Мамлакатимиз шаҳар ва туманларида мустақиллигимизнинг етти йиллиги байрамиға тайёргарлик тобора қизғин тус олаётир. Тошкент вилоятининг Ангрен шаҳрида бу қутлуғ санани чинакам халқ шодиёнаси сифатида нишонлашга ҳаракат қилинмоқда.

— Байрамни мусиқа, куй-қўшиқларсиз тасаввур этиб бўлмайди,— дейди шаҳар маданият ишлари бўлими бошлиғи Оқилхон Эшончаев. — Бадиий ҳаваскорлик жамоаларимиз байрам иштирокчилари учун ранг-баранг концерт дастурлари тайёрламоқдалар. Шуниси қувончлики, ангренлик ўттиз нафардан кўпроқ ёш талантлар мамлакатимиз бош майдонида ўтказиладиган тантанада ўз санъатини намойиш этади. Шаҳардаги "Кимёгар" ўйингоҳида мустақиллик куни катта байрам сайли ўтказилади. Унда пойтахтдан ҳам таниқли санъаткорлар иштирок этади.

Н. ДУШАЕВ, ЎзА мухбири.

ГЕОГРАФИЯ ФАНИ ЯНГИЧА УСЛУБДА ЎҚИТИЛАДИ

Тошкент вилояти Қибрай тумани Байтқўрғон қишлоғидаги Ўктам Усмонов номли 16-умумтаълим мактабида география фани бўйича республика синов-тажриба майдончаси очилди.

— Вазирлар Маҳкамасининг "Умумий ўрта таълим дастурларини тайёрлаш, синаб кўриш ва жорий этиш" ҳақидаги қарорига мувофиқ бу йил мамлакатимиздаги 24 умумтаълим мактабида турли фанлар бўйича янги ўқув дастурлари тажриба-синовдан ўтказилади, — дейди мактаб директори М.Мирзаева. — Мактабимизда география фани бўйича махсус хона жиҳозланди. Шуни айтиш керакки, география фани янги услубда ўқитилади. Уни ўлкашунослик тўгараги фаолиятини бошқариб келаётган, Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси Хайрулла Иноғомов бошқаради. Ўз ишининг фидойиси бўлган Хайрулла ака тарихни, экология муаммоларини яхши билади. У мамлакатимизда биринчи бўлиб ўз тумани харитасини тузган.

З. УСМОНОВА. (ЎзА)

ИСТИҚЛОЛ ТАРОНАЛАРИ

ҲАЛИ БУЮК ЭЛ БЎЛАМИЗ

Сен Осмоним, мен эса Ер
Сен тоғимсан, мен эса қир.
Суянғоним ўзингсан, эй!
Уйғонгоним ўзингсан, эй!
Сен менга тан, мен сенга тан
Ватан!

Етаклагин чорбоғингга
Айланайин ҳамроҳингга.
Энди етдинг шодон кунга
Ҳаргиз қолмай доғингга.
Келди имкон, бердинг имкон,
Ватан!

Қабрларда чироқ ёнди,
Кечир-кечир кечроқ ёнди.
Сени дея Широқ ёнди,
Йироқ ёнди, фироқ ёнди.
Сен менга жон, мен сенга жон
Ватан!

Яхшиликка йўл бўламиз
Тўғон бузган сел бўламиз,
Ҳали Буюк эл бўламиз,
Оллоҳ берди бизга имкон
Энди маҳкам бўлсин иймон
Сен менга-ю, мен сенга тан
Ватан!

Учқун ЙЎЛДОШ.

НОМИНГ КЎККА ОЛИБ ЧИҚСИН

Ўзга эмас, ўзим элим, ўзим элим!
Ҳалол еган ўз нонию, тузин элим,
Армонингга энди берсин, тўзим,
элим!
Етар энди тўлаган бож,
ўлпонларинг,
Осмонингда порлаб турсин
Чўлпонларинг!
Фитналарда қолиб кетган
елканмидинг
«Фарзандимни от» деб ўзинг
берганмидинг.
Кўзи боғлиқ, қалби доғлиқ
мерганмидинг,
Келажакка мактуб гина-
кудуратларинг,
Заминингда яйраб юрсин
Фитратларинг!
Сўқмоғингдан сағир ўтса
суяр эдинг,
Кўзмунчоққа кўзлар тегса
куяр эдинг,
Ўзга дардин юрагингга
туяр эдинг,
Ўзи эмас, бировларга қалқон
элим,
Ер юзида энг очиққўл
мезбон элим.
Озодлигинг, дилшодлигинг
нишонладинг,
Рост бўлсин-эй, йўқолгани
кишанларинг,
Эркин парвоз эрур юксак
нишонларинг,
Оролингга қувват бўлсин
ирмоқларинг,
Дастурхонинг тўлдирсин
Мингбулоқларинг.
Нурамасин нур кўзлаган
нарвонларинг,
Адашмасин йўлга чиққан
карвонларинг
Номинг кўкка олиб чиқсин
ўғлонларинг,
Бу заминда қад ростлаган
бир тоғ элим,
Озодлигинг сенга бўлсин
ҳамроҳ, элим.

Кавсар ТУРДИЕВА.

БАЙРАМ АРАФАСИДА ИШГА ТУШАДИ

Самарқандда 60 нафар беморни қабул қиладиган кардиология марказининг биринчи навбати ишга тушишга тахт қилиб қўйилди. Замонавий ускуналар билан жиҳозланган ташҳис, даволаш бўлимларида ишлаш учун малакали мутахассислар жалб қилинди.

Ўз мухбиримиз.

Андижон вилояти Кўрғонтепа туманидаги «Ал-Ҳамро» хусусий савдо фирмаси 1998 йилнинг 15 августидан ўз фаолиятини тўхтатади.

Ўзбекистон — Очиқ Жамият Институти

«Соғлиқни сақлашда оммавий ахборот воситаларининг роли» га бағишланган регионал конференцияда иштирок этиш учун танлов эълон қилади

1998 йил 12-16 октябрда Марказий Европа Дорилфунунида (Будапешт шаҳри, Венгрия) «Соғлиқни сақлашда оммавий ахборот воситаларининг роли» мавзусида катта регионал конференция ўтказилади.

Конференцияга соғлиқни сақлаш масалаларини оммавий ахборот воситаларида ёритишга алоқадор турли ташкилотлар, муассасалар, мутахассисликларнинг вакиллари таклиф қилинади.

Конференциядан мақсад—соғлиқни сақлашдаги айрим муаммоларни ечишда оммавий ахборот воситаларини жалб этиш, шунингдек, унинг салбий ва ижобий роли тўғрисида регионал баҳс юритишдир.

Конкурс иштирокчилари ариза ва автобиографияни тақдим этгандан сўнг, суҳбатдан ўтказилади ва инглиз тилини билиш қобилияти аниқланади.

Ҳужжатлар Ўзбекистон-ОЖИ ваколатхонасида 1998 йил 9 сентябргача қабул қилинади.

Конкурс қатнашчилари билан суҳбат 1998 йил 10 сентябрда, соат 15:00 ОЖИ да ўтказилади.

Қўшимча ахборотни Ўзбекистон-ОЖИ ваколатхонасидан олиш мумкин.

700070, Тошкент шаҳри, Ивлев кўчаси, 41-уй,
Тел./факс: (3712) 55-61-50, 40-68-54, 54-82-43.
Электрон почта: <iskandar@osi.freenet.uz>

882

Санъат

ҲАЙРАТДАН ЯРАЛГАН ГЎЗАЛЛИК

Санъат — кўнгилларга эзгулик улашувчи бебаҳо дурдона, инсонни гўзал туйғуларга ошна этувчи тенгсиз мўъжизадир. Халқларнинг дўстлиги бир-бирига хайриҳоҳликдан бошланади. Ана шу хайриҳоҳликнинг чинакам биродарликка айланишида санъатнинг аҳамияти беқиёс.

Шу маънода, ўзбекистонлик мўйқалам соҳиблари ҳам ўзларининг бетакрор санъати ила халқлар юрагига, хайриҳоҳлик ва дўстлик ниҳолини экмоқдалар.

Бугунги кунда ўзбекистонлик мусаввирларнинг асарлари жаҳоннинг ривожланган мамлакатларида намойиш этилаётгани фикримизнинг ёркин далилидир.

Германияда чоп этиладиган «Восток» номли оммабоп журнал бор. Ана шу журнал ходимлари Петер Франк ва Бритта Волланвебер ташаббуси билан «Ўзбекистон санъати» каталоги чоп этилди. Унда Баҳодир Жалолов, Ғафур Қодиров, Ниёзали Холматов, Тоҳир Каримов сингари санъат усталарининг асарлари фотонусхалари ҳамда муаллифлар тўғрисида маълумотлар киритилган.

Айни пайтда Германиянинг Кёльн шаҳрида «Янги Ўзбекистон санъати» дея номланган кўргазма ҳам катта муваффақият билан ўтди. Не бахтки, ўзбек рассомларининг ижод намуналари дунё кеза бошлади.

«Биз сизларни қизил мафкура қобиғига ўралашиб қолган, деб ўйловдик. Лекин бағоят гўзал, дунёвий ва ўлмас асарлар яратганликларингизни гувоҳи бўлиб турибмиз». Бу ўзбек мўйқалам соҳибларининг асарларига немисларнинг берган баҳоси эди.

— Маданий алоқалар тўғрисидаги дастлабки шартномага 1993 йилнинг 28 апрелида Бонн шаҳрида имзо чекилган. Штудгард шаҳрида ташкил этилган «Ўзбекистон — Буюк ипак йўли ворислари» деб номланган кўргазма германияликларда катта таассурот қолдирди, — деб ҳикоя қилади Ўзбекистон Бадиий академияси раиси Турсунали Қўзиев.

— 1996 йилнинг 20 сентябридан 17 ноябргача Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Нукус, Фарғонада бўлиб ўтган Германия маданияти ҳафталиги юртдошларимизда катта қизиқиш уйғотди. 1997 йилнинг 9 апрелидан бошлаб эса Бонн, Берлин, Гамбург, Франкфурт шаҳарларида Ўзбекистон маданияти кунлари бўлиб ўтди. Бу тадбир ноябрь ойигача давом этди. Демакки, йил сайин Германия билан алоқаларимиз мустаҳкамланиб бораётган экан, бунда иқтидорли рассомларнинг хизмати бор.

Истиқлол рассомларимизнинг юрагига илҳом, эркин ишлаши учун имкон берди. Айни пайтда зиммамизга жуда катта масъулият ҳам юклади. Ана шу туйғуларнинг барчаси улар ижодида акс эта бошлади. Буни истеъдодли мусаввир Ортиқали Қозоқовнинг ижоди мисолида ҳам кўриш мумкин.

— Миллий анъаналаримизни, халқимизнинг қадимий қадриятларини бўёқлар орқали тасвирлаш орзуйим эди, — деб ҳикоя қилади истеъдодли мусаввир. — Юрагим тубида армон бўлиб ётган ўйларим истиқлол туфайли рўёбга чиқди. Армонларим ушалди. Авангард йўналиши, Ғарбнинг энг яхши анъаналарини ўзлаштирган ҳолда, ўзбекона асарлар ярата бошладим. Германия, Франция, Швеция, Бельгия мамлакатларида шахсий кўргазма ташкил этдим. Чекка бир қишлоқда туғилиб ўсган йигитнинг шу даражага етишида устозларим ва менга ҳамиша илҳом берган Ўзбекистоним сабаб.

Ортиқали Қозоқовнинг ижодини кўпдан буён кузатаман. Унинг «Кулфат ҳайқириғи» номли асари бир дунё ҳайрат уйғотган.

— Шу асарингизнинг яратилишига нима туртки бўлган, — деб сўрадим муаллифдан.

— Тоққа чиқиб сурат чизаётган эдим. Пастликда бир қария эшак етаклаб кетаётган экан. Унга нима юклаб олганлигини билмадим. Лекин ўша манзара хаёлимдан кетмади. Уйга келиб бир неча суратлар ишладим. Лекин ўзимга ёқмади. Орадан анча фурсат ўтди. Асарни туғаллай олмай жуда қийналдим. Кунларнинг бирида устахонага кириб келсам, сурат кўкимтир тусда кўринди. Дарров ишга киришдим. Қизил рангни кўкимтир тусга алмаштирдим. Шу ерда чолнинг ортиқчалик қилаётганлигини англадим. Ана шу тариқа «Кулфат ҳайқириғи» дунёга келди.

— Биз Камолиддин Беҳзод авлодларимиз, — деб суҳбатини давом эттиради Ортиқали. — Бу эса ўзбек тасвирий санъатининг ҳар қандай ривожланган мамлакатлар санъатидан қолишмаслиги ва улардан устун бўлиш масъулиятини юклайди.

Бадиий академия, Камолиддин Беҳзод авлодлари мактабининг ташкил этилиши, ҳар бир ижодкор устахонасининг бепул хусусийлаштириб берилиши... Буларнинг ҳаммаси ҳукуматимизнинг биз, ижодкорларга кўрсатилаётган ғамхўрликлари белгиси.

Абдураҳмон ЖЎРА суҳбатлашди.

Реклама ва эълонлар 136-09-25

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси жамоаси республика прокуратурасининг масъул ходими Инатулла Альбековга онаси

ЖУМАГУЛ аянинг

вафот этганлиги муносабати билан оила аъзоларига ва қариндошларига чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзхорижқурилиш» ташқи иқтисодий ишлаб чиқариш қурилиш бирлашмаси жамоаси бирлашма ходими Ғофур Мирхўжаевга отаси

ТУРҒУН ҲОЖИ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), А. Жабборов, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Пак (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), М. Сафаров, Л. Спиридонов, Р. Фарҳодий, И. Худоёров, И. Шоғуломов, Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Хатлар бўлими 136-29-89, 133-07-48; Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0173, 34565 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Н. Жалил.
Навбатчи — Т. Абдураҳмонов.
Мусаҳҳиҳ — Ф. Усмонов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 21.00 1 2 3 4 5 6